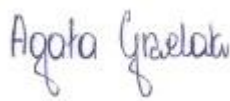

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO GMINY KOSÓW LACKI

Warszawa, 21.07.2025 r.

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Kosów Lacki
Zlecniodawca:	Gmina Kosów Lacki
Opracowujący:	BUDPLAN Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Autor prognozy:	mgr Agata Grzelak

Spis treści

1	Wprowadzenie	7
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania	7
1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.....	7
2	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	8
2.1	Cele i zawartość dokumentu	8
2.2	Powiązania z innymi dokumentami.....	15
3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	36
4	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	36
5	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	36
6	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	36
7	Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego	38
7.1	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania.....	38
7.2	Ukształtowanie powierzchni terenu.....	39
7.3	Budowa geologiczna i warunki budowlane	41
7.4	Surowce mineralne	43
7.5	Gleby	45
7.6	Warunki hydrologiczne	48
7.6.1	Wody powierzchniowe	48
7.6.2	Wody podziemne.....	49
7.6.3	Zaopatrzenie w wodę	50
7.7	Warunki klimatyczne	54
7.8	Flora.....	54
7.9	Fauna.....	56
7.10	Walory krajobrazowe	58
7.11	Formy ochrony przyrody	98
7.12	Korytarze ekologiczne	105
8	Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska	107
8.1	Stan środowiska	107
8.2	Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń.....	115
9	Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	116
10	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.	117
10.1	Identyfikacja głównych zagrożeń	117
10.1.1	Zagrożenie osuwiskowe	117
10.1.2	Zagrożenie powodziowe	117

10.1.3	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	119
10.1.4	Zagrożenia dla jakości powietrza	120
10.1.5	Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych	121
10.1.6	Zagrożenia dla jakości gleb	121
10.1.7	Zakłady stwarzające ryzyko poważnych awarii	121
11	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	122
12	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	122
12.1	Oddziaływanie na ludzi	123
12.2	Wpływ na zwierzęta i rośliny	127
12.3	Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną	128
12.4	Oddziaływanie na wodę	129
12.5	Oddziaływanie na powietrze	129
12.6	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	130
12.7	Oddziaływanie na krajobraz	131
12.8	Oddziaływanie na klimat	131
12.9	Oddziaływanie na zasoby naturalne	132
12.10	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	133
12.11	Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	133
13	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	135
13.1	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	136
14	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru	136
15	Załączniki	136
16	Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	136
17	Materiały źródłowe	137
18	Oświadczenie autora prognozy	140

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Kosów Lacki, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr VIII/40/2024 Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Kosów Lacki.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
4. bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie w piśmie z dnia 10 marca 2025 r. (znak pisma: WOOŚ-III.411.38.2025.ET) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Sokołowie Podlaskim w piśmie z dnia 30 stycznia 2025 r. (znak pisma: ZNS.7040.2.3.2025).

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów, a także na załączniku graficznym do prognozy.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń planu ogólnego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń planu ogólnego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest analizowane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w planie ogólnym warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na

środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie planu ogólnego, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Cele i zawartość dokumentu

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688 ze zm.) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do końca 2025 roku.

Zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku przed sporządzeniem projektu planu ogólnego rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego.

Rada Miasta i Gminy Kosów Lacki dnia 28 listopada 2024 r. podjęła uchwałę Nr VIII/40/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Kosów Lacki.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 12 stref planistycznych, tj.:

1) SW – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 3 strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną.

Strefa 1SW została wyznaczona w terenie objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym uchwałą Nr XXX/146/2005 z dnia 26 września 2005 r., na którym znajduje się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Strefy 2SW i 3SW zostały wyznaczone w mieście Kosów Lacki, aby umożliwić rozwój zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Na obszarze stref 2SW i 3SW wyznaczono także obszar uzupełnienia zabudowy.

Jak opisano w „Strategii Rozwoju Gminy Kosów Lacki na lata 2025-2035”, gmina Kosów Lacki jest ośrodkiem o znaczeniu lokalnym oraz siedzibą usług i miejsc pracy. W wyniku działań sektora prywatnego zmierzających do rozbudowy zakładów produkcyjnych i zwiększenia zatrudnienia oraz działań sektora publicznego (m.in. tych opisanych w Strategii) wzrośnie atrakcyjność osiedleńcza gminy. Zakładany wzrost liczby mieszkańców, w tym napływ osób szukających zatrudnienia w lokalnych zakładach pracy oraz obecne palące potrzeby gminy w zakresie budownictwa komunalnego spowodują wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, co w szczególności będzie dotyczyło obszaru miasta. Wyznaczenie na obszarze miasta nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej umożliwi rozwój miasta przy efektywniejszym wykorzystaniu gruntów oraz minimalizacji kosztów budowy dróg i sieci infrastruktury technicznej. Umożliwi gminie oraz innym organom publicznym realizację także komunalnych i społecznych inwestycji mieszkaniowych.

Nie wyznaczono strefy SW na obszarach poza istniejącą zabudową mieszkaniową wielorodzinną oraz obszarami uzupełnienia zabudowy.

2) SJ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 95 stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodziną. Do ww. stref zakwalifikowano także tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Strefy 1SJ-12SJ zostały wyznaczone w mieście Kosów Lacki w terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przyjętym uchwałą Nr IX/52/2011 z dnia 26 października 2011 r. Strefy 13SJ-24SJ to pozostałe strefy SJ wyznaczone na terenie miasta Kosów Lacki, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przyjętym uchwałą Nr XXX/146/2005 z dnia 26 września 2005 r. Strefy 25SJ-95SJ zlokalizowane są w obszarze wiejskim gminy.

Dla stref 1SJ-24SJ zlokalizowanych w mieście Kosów Lacki profil dodatkowy ograniczono do terenu zieleni naturalnej, terenu lasu i terenu wód. W profilu dodatkowym nie wskazano terenu zabudowy letniskowej i rekreacji indywidualnej, ponieważ ww. funkcja nie występuje na terenie miasta oraz nie została wskazana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Strefy 18SJ i 20SJ znajdują się częściowo w zasięgu maksymalnych możliwych stref sanitarnych 50 m lub 150 m od czynnego cmentarza w Kosowie Lackim (strefa 1SC). Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarza regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Występowanie stref sanitarnych nie wyklucza ustalenia stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodziną, gdyż profil funkcjonalny strefy SJ umożliwia wyznaczenie na etapie planu miejscowego terenów bez możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych.

Nie wyznaczono strefy SJ na obszarach poza: istniejącą zabudową, ustalonymi obszarami zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczonymi obszarami uzupełnienia zabudowy.

3) SZ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 359 stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową.

Do ww. stref zakwalifikowano także tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej.

W strefach 1SZ – 19SZ zlokalizowanych w granicach miasta Kosów Lacki w profilu dodatkowym nie dopuszczono terenu wielkotowarowej produkcji rolnej w uwagi na zlokalizowanie w granicach miasta. Są to strefy wyznaczone w terenach istniejących gospodarstw rolnych. We wszystkich strefach nie dopuszczono terenu biogazowni, zgodnie z przyjętą polityką przestrzenną gminy.

Strefy 8SZ, 9SZ, 14SZ i 15SZ znajdują się w zasięgu maksymalnych możliwych stref sanitarnych 50 m lub 150 m od czynnych cmentarzy. Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarzy regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Występowanie stref sanitarnych nie wyklucza ustalenia stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, gdyż profil funkcjonalny strefy SZ umożliwia wyznaczenie na etapie planu miejscowego terenów bez możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych.

Nie wyznaczono strefy SZ na obszarach poza: istniejącą zabudową oraz obszarami uzupełnienia zabudowy.

4) SU – STREFA USŁUGOWA

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 57 stref usługowych.

W strefie 6SU zlokalizowany jest kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w Kosowie Lackim wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego. Ustalone parametry dla ww. strefy umożliwiają dalsze funkcjonowanie zabytku i nie ograniczają dalszej ochrony obiektu.

Dla stref 8SU, 9SU, 34SU, 40SU, 44SU, 46SU, 47SU, 51SU, 52SU, 56SU i 57SU określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.). W pozostałych strefach w zależności od ich położenia względem terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obecnie prowadzonej działalności ograniczono profil dodatkowy o teren składów i magazynów oraz teren elektrowni słonecznej.

Dla strefy 1SU – zlokalizowanej w Kosowie Lackim - wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr IX/52/2011 z dnia 26 października 2011 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

5) SP – STREFA GOSPODARCZA

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 6 stref gospodarczych.

Strefy gospodarcze zostały wyznaczone w terenach przeznaczonych pod funkcję produkcyjno-usługową w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (uchwała Nr XXX/146/32005 z dnia 26 września 2005 r., uchwała Nr IX/52/2011 z dnia 26 października 2011 r.) oraz w terenach sąsiadujących zgodnie z przyjętą polityką przestrzenną gminy.

6) SR – STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 54 strefy produkcji rolniczej.

Profil dodatkowy ograniczono do terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, terenu zieleni urządzonej, terenu zieleni naturalnej, terenu lasu i terenu wód. Ograniczono profil dodatkowy o teren biogazowni, elektrowni słonecznej, elektrowni wiatrowej i elektrowni wodnej zgodnie z przyjętą polityką przestrzenną gminy.

7) SI – STREFA INFRASTRUKTURALNA

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 8 stref infrastrukturalnych.

Strefa 1SI została wyznaczona w granicach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr XXXI/169/2009 z dnia 30 grudnia 2009 r. w terenie oczyszczalni ścieków w Kosowie Lackim i otaczającym ją terenie. Strefa 2SI została wyznaczona w terenie oznaczonym w planie miejscowym przyjętym uchwałą Nr XXX/146/2005 z dnia 26 września 2005 r. symbolem WZ – tereny urządzeń zaopatrzenia w wodę. Pozostałe strefy SI obejmują tereny istniejących i planowanych inwestycji celu publicznego.

Dla strefy 1SI wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr XXXI/169/2009 z dnia 30 grudnia 2009 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

8) SN – STREFA ZIELENI I REKREACJI

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 26 stref zieleni i rekreacji.

Strefa 1SN została wyznaczona w terenie byłego obozu zagłady w Treblince. W profilu funkcjonalnym strefy wykluczono realizację zabudowy, dlatego też spośród gminnych standardów urbanistycznych określono jedynie wskaźnik minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Pozostałe strefy zieleni i rekreacji zostały wyznaczone na terenach zieleni urządzonej, sportu i rekreacji, zabytkowych dworków oraz w terenach przeznaczonych pod rozwój ww. funkcji.

W strefie 24SN znajduje się zespół dworski w Tosiach, a w strefie 25SN zespół dworski w Dębie wpisane do rejestru zabytków województwa mazowieckiego. Ustalane parametry dla ww. stref umożliwiają dalsze funkcjonowanie zabytków i nie ograniczają dalszej ochrony obiektów zabytkowych.

9) SC – STREFA CMENTARZY

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 2 strefy cmentarzy.

Strefa 1SC znajduje się w terenie cmentarza rzymskokatolickiego w Kosowie Lackim. Jest to jedyny otwarty cmentarz w gminie, który znajduje się w gminnej ewidencji zabytków. Granica strefy 1SC została wyznaczona zgodnie z terenem cmentarza określonym w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Kosów Lacki przyjętego uchwałą Nr XXX/146/2005 Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki z dnia 26 września 2005 r. Strefa 2SC została wyznaczona w terenie cmentarza żydowskiego w Telakach, również wpisanego do gminnej ewidencji zabytków. Dla terenu strefy 2SC nie obowiązuje plan miejscowy.

Dla strefy 1SC wyznaczono gminne standardy urbanistyczne wynikające z ustaleń obowiązującego dla tego terenu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. stref wyznaczono wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego planu miejscowego przyjętego uchwałą Nr XXX/146/2005 z dnia 26 września 2005 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

Dla strefy 2SC nie ustalono profilu dodatkowego oraz gminnych standardów urbanistycznych ze względu, iż jest to cmentarz nieczynny na którym nie ma zlokalizowanych, żadnych budynków. Obecnie w terenie znajdują się jedynie pozostałości cmentarza, który został zniszczony podczas II Wojny Światowej. Obiekt figuruje w gminnej ewidencji zabytków.

Plan ogólny w strefie SC nie wyznacza strefy grzebalnej, a profile podstawowe i dodatkowe umożliwiają lokalizację szeregu innych funkcji uzupełniających. Dlatego na etapie sporządzania miejscowego planu zostanie ustalona linia rozgraniczająca terenu cmentarza i od niej wskazana strefa

sanitarna w odległość 50 m i 150 m. Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarzy regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W części graficznej uzasadnienia wskazano maksymalne możliwe strefy sanitarne w odległości 50 m i 150 m.

W planie ogólnym istnieje możliwość wyznaczenia stref dopuszczających zabudowę mieszkaniową, w granicy maksymalnych stref sanitarnych od cmentarza, przy jednoczesnym spełnieniu warunków przepisów odrębnych z zakresu cmentarzy i chowania zmarłych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – określony profil funkcjonalny umożliwia lokalizację m.in. terenów usług lub zieleni.

10) SG – STREFA GÓRNICTWA

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 30 stref górnictwa.

Strefy **27SG**, **28SG** oraz **29SG** częściowo objęte są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (uchwała Nr XXVIII/170/2001 z dnia 29 sierpnia 2001 r., uchwała Nr XXXII/158/2005 z dnia 30 listopada 2005 r., uchwała Nr XXVI/161/2013 z dnia 25 września 2013 r., uchwała Nr XIX/120/2016 z dnia 21 listopada 2016 r.).

Eksploracja złóż kruszyw naturalnych w strefach SG położonych w granicach Nadbużańskiego Parku Narodowego powinna być realizowana zgodnie z ustaleniami uchwały Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2024 r. poz. 11349).

Określenie uwarunkowań zagospodarowania ww. stref oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy oraz wyznaczenie pasów ochronnych dla stref sąsiednich nastąpi na etapie sporządzenia dla tych stref miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto należy zauważyć, że ustalenia dla stref górnictwa wynikają z określonego w u.p.z.p. zakresu ustaleń planu ogólnego.

Nie jest możliwe wprowadzenie do ustaleń planu ogólnego:

- uwarunkowań zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczeń w jego użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy w obszarze górniczym, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalni,
- pasów ochronnych dla stref sąsiednich, nie objętych eksploatacją kruszyw,
- określenia rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kruszyw,

z uwagi na określony zakres planu ogólnego w u.p.z.p.

Rekultywacja stref górnictwa po zakończeniu eksploatacji kopaliny powinna odbywać się w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji opisane w wydanej dla danego obszaru koncesji.

11) SO – STREFA OTWARTA

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 16 stref otwartych.

Strefa **1SO** obejmuje teren rezerwatu przyrody Bojarski Grąd. Strefa **2SO** i **3SO** zostały wyznaczone w północno-zachodniej części gminy w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Strefa **4SO** obejmuje las w miejscowości Kosów Ruski. Strefa **5SO** została wyznaczona na fragmencie pasa technologicznego linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia wraz z terenem, gdzie planowana jest budowa obwodnicy miasta Kosów Lacki. Strefy **13SO-15SO** zostały wyznaczone w terenach użytków ekologicznych. Dla ww. stref planistycznych nie określono profilu dodatkowego ani gminnych standardów urbanistycznych.

Strefy **6SO** i **7SO** zostały wyznaczone w południowej części gminy m.in. w terenie procedowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, do którego przystąpiono uchwałą Nr VIII/39/2024 z dnia 28 listopada 2024 r. Plan miejscowy jest opracowywany w celu dopuszczenia na

tym terenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, dlatego profil dodatkowy i gminne standardy urbanistyczne dostosowano do możliwości realizacji elektrowni wiatrowych i słonecznych.

Strefy 8SO-12SO i 16SO to głównie tereny rolne oraz mniejsze kompleksy leśne, gdzie w profilu dodatkowym dopuszczono teren zieleni urządzonej oraz teren elektrowni słonecznej.

12) SK – STREFA KOMUNIKACYJNA

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki wyznaczono 3 strefy komunikacyjne.

Strefa 1SK obejmuje drogę wojewódzką klasy głównej nr 627. Strefa 2SK obejmuje drogę wojewódzką klasy głównej nr 695. Strefa 3SK została wyznaczona w terenie planowanej budowy drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku Kosów Lacki – Sokołów Podlaski zgodnie z decyzją Wojewody Mazowieckiego Nr 27/SPEC/2024 z dnia 22 lutego 2024 r.

Plan ogólny nie wyznacza na terenie gminy Kosów Lacki strefy SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego.

Dla każdej ze stref określono profil funkcjonalny, a ponadto dla części ze stref określono wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, wartość maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, co stanowi gminne standardy urbanistyczne (gminny katalog stref planistycznych). Gminne standardy urbanistyczne stanowią ustalenia w zakresie nieprzekraczalnych parametrów i wskaźników urbanistycznych względem planowanych na terenie gminy inwestycji.

Warunki określone w gminnych standardach urbanistycznych muszą zostać uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Ponadto w projekcie planu ogólnego gminy Kosów Lacki określono obszary uzupełnienia zabudowy. W planie ogólnym gminy Kosów Lacki nie ustala się obszaru zabudowy śródmiejskiej oraz gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

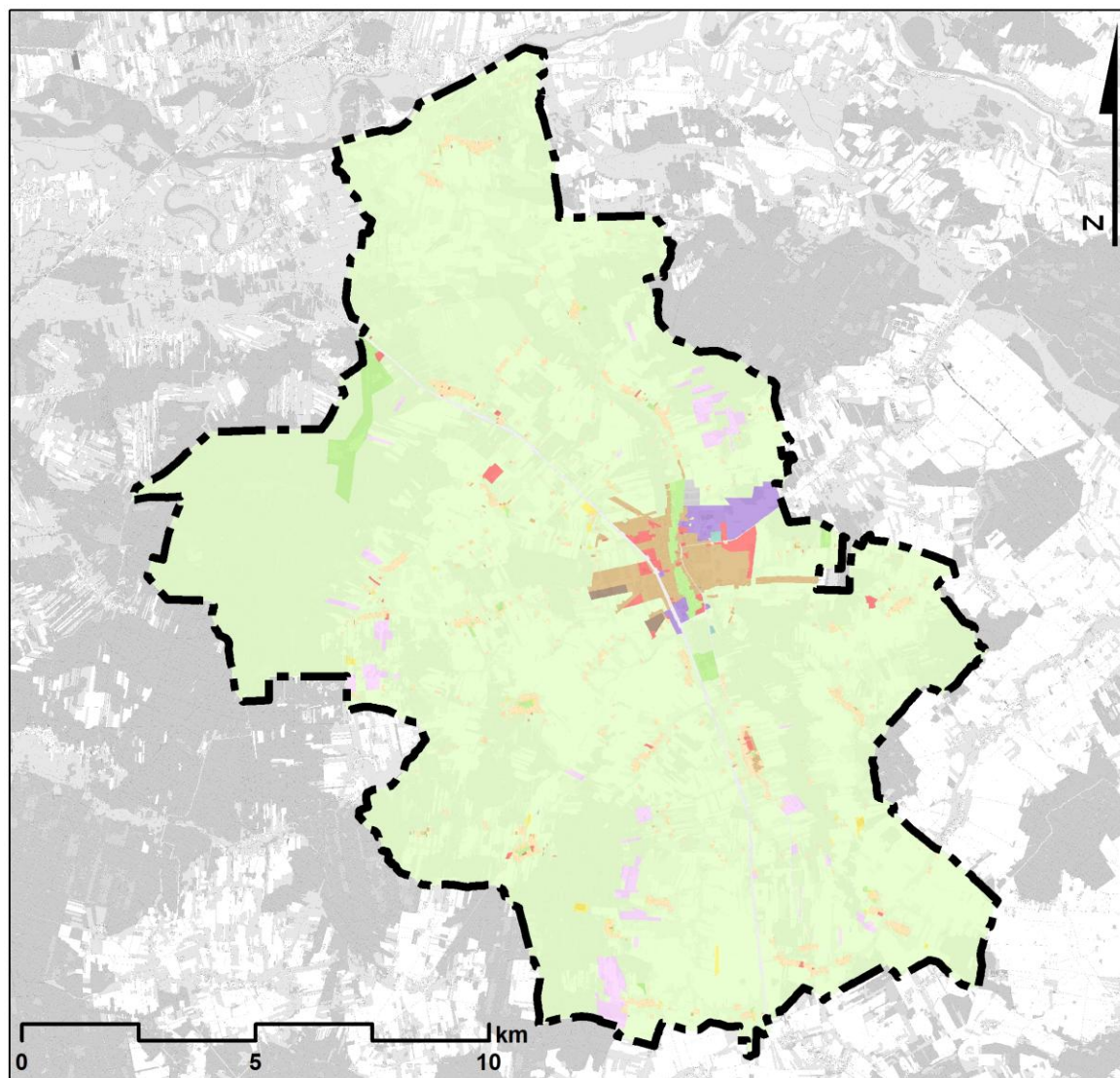
Zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 1a u.p.z.p. wydanie decyzji o warunkach zabudowy jest możliwe jedynie w przypadku spełnienia m.in. warunku położenia terenu na obszarze uzupełnienia zabudowy.

Ze względu, iż powierzchnia obowiązujących planów miejscowych wynosi ok. 1 179,87 ha, co stanowi ok. 6% powierzchni gminy zasadne jest wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy, aby umożliwić mieszkańcom gminy oraz inwestorom dalszy proces inwestycyjny w oparciu o plan ogólny gminy Kosów Lacki.

Obszary uzupełnienia zabudowy zostały wyznaczone zgodnie z §1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U. z 2024 r. poz. 729, dalej rozporządzenie OUZ).

Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczony zgodnie z ww. ustaleniami rozporządzenia OUZ wynosi 2 929 749,14 m².

Rysunek 1. Strefy planistyczne na obszarze gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne – projekt planu ogólnego)

 granica gminy Kosów Lacki

strefy planistyczne

- SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną
- SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną
- SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową
- SU - strefa usługowa
- SP - strefa gospodarcza
- SR - strefa produkcji rolniczej
- SI - strefa infrastrukturalna
- SN - strefa zieleni i rekreacji
- SC - strefa cmentarzy
- SG - strefa górnictwa
- SO - strefa otwarta
- SK - strefa komunikacyjna

2.2 Powiązania z innymi dokumentami

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego został przyjęty uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.

W PZPW gmina Kosów Lacki została zakwalifikowana do wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych. Tereny te są powiązane w znaczący sposób z głównymi ośrodkami miejskimi w danym regionie i przyczyniają się do rozwoju pobliskich miast. Z powodu dobrych połączeń komunikacyjnych z miastami, mieszkańcy obszaru funkcjonalnego mają ułatwiony dostęp do rynku pracy, usług wyższego rzędu i usług publicznych. Na takich obszarach zauważa się silne zjawisko suburbanizacji i zatracenia wiejskiego charakteru gminy.

Zasady zagospodarowania wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych:

- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska;
- ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego;
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

Inwestycje celu publicznego wymienione w PZPWM:

- budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku Kosów Lacki – Sokołów Podlaski (Etap I – opracowanie dokumentacji) – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- inwestycje w zakresie oczyszczalni ścieków, w tym budowa, rozbudowa lub modernizacja;
- odbudowa wałów rzeki Bug dla ochrony obszaru Bojary – Treblinka.

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym zapisów planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan ogólny gminy Kosów Lacki uwzględnia zapisy planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego poprzez:

- Wyznaczenie strefy komunikacyjnej uwzględniającej budowę drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku Kosów Lacki – Sokołów Podlaski;
- Wyznaczenie stref otwartych, które obejmują obszar otoczenia rezerwatu przyrody, naturę 2000 oraz obszar chronionego krajobrazu, a także większe kompleksy leśne i zadrzewienia;
- Wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- Wyznaczenie stref planistycznych służących rozwojowi zabudowy związanej z rolnictwem i umożliwiającym utrzymanie produkcji rolnej w gminie, uwzględniając przy tym lokalizację tych stref względem zabudowy mieszkaniowej i ewentualne negatywne oddziaływanie tych terenów;
- Wyznaczenie stref planistycznych uwzględniających ochronę krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym oraz określeniem gminnych standardów urbanistycznych, które będą kształtowały ład przestrzenny;

- Wyznaczenie stref usługowych oraz gospodarczych w oparciu o zrównoważony rozwój funkcji pozarolniczych, które wspierają działalność gospodarczą towarzyszącą produkcji rolnej.

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego gminy Kosów Lacki, Budplan Sp. z o.o. czerwiec 2025

Opracowanie przedstawia strukturę środowiska przyrodniczego z zaznaczeniem jego podstawowych komponentów i zachodzących między nimi związków. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego dały podstawę do zdiagnozowania i określenia predyspozycji przyrodniczych, do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze oraz oceną przydatności środowiska pod różne sposoby użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

I. Obszary pełniące funkcje przyrodnicze

Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego zalicza się:

- **obszary stanowiące o strukturze przyrodniczej**, tj.: Główny (G) Korytarz Północno-Centralny (KPnC) rozpoczyna się w Puszczy Białowieskiej, przechodzi przez Lasy Mielnickie, **dolinę Bugu**, Puszczę Białą, gdzie rozdziela się na dwa główne odgałęzienia – jedno prowadzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszczę Kurpiowską i Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, a drugie dochodzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszczę Kampinoską i dolinę Wisły, skąd przez Puszczę Bydgoską, Lasy Sarbskie, Puszczę Notecką i Lasy Lubuskie dochodzi do Parku Narodowego Ujście Warty;
- **dolina Bugu, a także doliny jego dopływów (Kosówka, Treblinka, Buczyńska oraz Ugoszcz)** wraz z obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień;
- **płaty leśne**, w tym lasy stanowiące własność Skarbu Państwa;
- **zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne** uzupełniają funkcje ochronne lasów (ochrona przed erozją, wpływami wód powierzchniowych) oraz ułatwiają migrację gatunków;
- **zbiorniki łąkowe i pastwiskowe**, w tym w szczególności zbiorniki podmokłe występujące w obniżeniach dolinnych;
- **tereny i obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych** objęto ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:
 - o dla **obszarów Natura 2000** obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, a ponadto pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
 - o dla **Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego** obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z uchwałą Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2024 r. poz. 11349);
 - o w stosunku **do rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”** obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), a ponadto obowiązują zadania ochronne przyjęte Zarządzeniem Nr 42 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”;
 - o w stosunku **do użytków ekologicznych oraz pomników przyrody** obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);

- **zieleń urządzona**, w tym zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom, stanowiąca ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego.

II. Obszary rozwoju i ograniczeń funkcji użytkowych

Ograniczenia i wytyczne wynikające z położenia w obrębie obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), w odniesieniu do obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 28 i art. 29 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura sporządza się plan zadań ochronnych lub plan ochrony.

Dla **obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu** ustanowiono plan zadań ochronnych¹, w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Dla **obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska** ustanowiono plan zadań ochronnych², w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego

Dla **Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego** obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z uchwałą Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2024 r. poz. 11349).

¹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014 r., poz. 9006] [Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 3204] [Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2014 r., poz. 3080]

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 2 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2016 r., poz. 7343] [Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 3239] [Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2016 r., poz. 3411]

² Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014 r., poz. 8654]

Rezerwat przyrody „Bojarski Grąd”

W stosunku do **rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”** obowiązują zakazy oraz odstępowstwa zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), a ponadto obowiązują zadania ochronne przyjęte Zarządzeniem Nr 42 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”.

Użytki ekologiczne, pomniki przyrody

W stosunku do **użytków ekologicznych oraz pomników przyrody** obowiązują zakazy oraz odstępowstwa zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.).

Ograniczenia wynikające z istniejących zagrożeń naturalnych

W gminie Kosów Lacki **zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Bug (lewy dopływ Narwi) oraz jej lewy dopływ – rzeka Kosówka**, dla których wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tj. $Q=1\%$ i $Q=10\%$. Są to obszary, na których zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyszczyć wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania; lokalizowania nowych cmentarzy.

W obowiązującej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) brak jest bezpośrednich zapisów o zakazie budowy obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jednak z uwagi na negatywne konsekwencje dla ludności w przypadku wystąpienia powodzi, mimo braku powyższych zapisów, powinno unikać się lokalizacji zabudowy na tych terenach. Zgodnie z art. 166 ust. 2 pkt 4 projekt planu ogólnego gminy wymaga uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Według rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.), zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być sytuowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym nie dopuszcza się ich sytuowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Zatem do momentu wybudowania kanalizacji sanitarnej, lokalizacja nowej zabudowy na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi jest niemożliwa.

Na obszarze gminy Kosów Lacki zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej PIG-PIB **nie występują udokumentowane osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi**.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP nr 215 Subniecka warszawska

Obecnie brak. Do czasu udokumentowania oraz ustanowienia obszarów ochronnych wody GZWP nr 215 Subniecka warszawska podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne.

Ograniczenia wynikające z występowania stref ochronnych ujęć wód

Obszar gminy Kosów Lacki znajduje się poza zasięgiem stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej ujęć wód. Decyzją Starosty Sokołowskiego oraz decyzjami Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim ustanowione zostały natomiast **strefy ochronne obejmujące wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej ujęć wód**.

W strefach ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych, zgodnie z art. 127 i art. 128 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.), obowiązuje:

- zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody;
- nakaz zagospodarowania terenu zielenią;

- nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- nakaz odprowadzania poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647) w planie ogólnym gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zgodnie z przepisami prawa złoża kopalin podlegają ochronie, a eksploatację złóż prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Na terenie gminy Kosów Lacki udokumentowano **40 złóż kruszyw naturalnych**.

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych

Na terenie gminy występują **gleby I, III klasy bonitacyjnej**, które są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Zgodnie z art. 10a ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych położone w granicach administracyjnych miast nie wymagają uzyskania zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze.

Ograniczenia wynikające z występowania gruntów leśnych

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Ograniczenia wynikające z niekorzystnych warunków budowlanych

Obszary o warunkach niekorzystnych położone są głównie w dolinach rzek i drobnych cieków wodnych. Na terenach tych występują grunty słabonośne takie jak: holoceni torfy, namuły den dolinnych i zagłębień okresowo przepływowych. Są to najczęściej miejsca podmokłe i zabagnione. W rejonach tych zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości mniejszej niż 2,0 m. p.p.t., a wody gruntowe mogą być agresywne względem betonu i stali.

Za grunty utrudniające budownictwo uznaje się również grunty niespoiste w stanie luźnym takie jak piaski eoliczne w wydmach. W wydmach zagęszczenie piasku może być nierównomierne, a w ich bezpośrednim sąsiedztwie gromadzą się często zawieszone wody gruntowe.

Ograniczenia wynikające z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego

Dla województwa mazowieckiego, w tym dla obszaru gminy Kosów Lacki, został sporządzony *Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego*, który został przyjęty uchwałą nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie audytu krajobrazowego dla województwa mazowieckiego. W audycie krajobrazowym wskazano krajobrazy występujące na obszarze województwa mazowieckiego (w tym

na obszarze gminy Kosów Lacki) oraz lokalizację krajobrazów priorytetowych³ (**na obszarze gminy Kosów Lacki wskazano 13 krajobrazów priorytetowych**). Ponadto zidentyfikowano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów oraz określono rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów.

PODSUMOWANIE

zakaz zabudowy lub zabudowa po uzyskaniu pozwolenia	ograniczenie zabudowy
rezerwat przyrody „Bojarski Grąd”	obszary Natura 2000 – obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (tzw. ocena habitatowa)
użytki ekologiczne, pomniki przyrody	Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego
udokumentowane złoża kopalin	obszar korytarza ekologicznego korytarz Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4)
gleby I, III klasy bonitacyjnej chronione na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	obszary o warunkach niekorzystnych dla budownictwa
tereny leśne – chronione na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	obszary szczególnego zagrożenia powodzią (wymagane uzgodnienie z Wodami Polskimi)
strefy ochronne ujęć wód podziemnych (obejmujące wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej)	konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego

III. Strefy planistyczne – ocena przydatności terenów dla rozwoju funkcji użytkowych

W opracowaniu ekofizjograficznym oceniono mocne strony oraz istniejące ograniczenia środowiskowe dla wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych na terenie gminy Kosów Lacki oraz określono przydatność terenów gminy do objęcia daną strefą planistyczną.

³ Krajobraz może być wskazany jako krajobraz priorytetowy, jeżeli jest szczególnie cenny ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnia co najmniej jedno z kryteriów, tj. unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowej ochrony prawnej, ważności krajobrazu.

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, dolina rzeki Bug, północna część gminy przynależy do Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego); potencjalne miejsca zatrudnienia: - o sektor rolniczy, - o sektor publiczny, - o prywatne podmioty gospodarcze; dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (Miasto Kosów Lacki, Miasto Sokołów Podlaski, m.st. Warszawa);	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych (obecnie na terenie gminy nie występuje zabudowa wielorodzinna)

⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.).

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (las, dolina rzeki Bug, północna część gminy przynależy do Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego); potencjalne miejsca zatrudnienia: - sektor rolniczy, - sektor publiczny, - prywatne podmioty gospodarcze;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej;	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
					dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (Miasto Kosów Lacki, Miasto Sokołów Podlaski, m.st. Warszawa);	kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (las, dolina rzeki Bug, północna część gminy przynależy do Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego);	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPn-C-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków	istniejące tereny zabudowy zagrodowej oraz tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
					potencjalne miejsca zatrudnienia: - o sektor rolniczy, - o sektor publiczny, - o prywatne podmioty gospodarcze; dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (Miasto Kosów Lacki, Miasto Sokołów Podlaski, m.st. Warszawa); dominujące rolnicze wykorzystanie terenu;	(grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych,	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej,	30	potrzeba rozwoju/uzupełnienia oferty sektora usługowego; wolne tereny	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich;	istniejące tereny zabudowy usługowej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo,

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		teren infrastruktury technicznej	teren lasu, teren wód		inwestycyjne;	potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu	komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						krajobrazowego województwa mazowieckiego;	
SH	strefa handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	wolne tereny inwestycyjne; dostęp do dróg wojewódzkich;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla	ze względu na wolne tereny inwestycyjne, brak jest przeciwwskazań dla wyznaczenia tej strefy - lokalizacja nowej zabudowy jest zależna od ograniczeń środowiskowych, lokalizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	
SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	wolne tereny inwestycyjne; dostęp do dróg wojewódzkich;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy	istniejące tereny zabudowy produkcyjnej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	
SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	korzystne ukształtowanie terenu oraz warunki topoklimatyczne; popyt na zdrową żywność; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; gleby wysokich klas bonitacyjnych (I i III klasa);	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty	istniejące tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej ze względu

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	potrzeba rozwoju infrastruktury technicznej, tj. obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z elektroenergetyką,	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarza ekologicznego	istniejące tereny infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi tereny wolne od zabudowy

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
					gazownictwem, gospodarką odpadami, gospodarką wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia wodne; potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4); tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa	przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						mazowieckiego;	
SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50	walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, dolina rzeki Bug, północna część gminy przynależy do Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego); potrzeba wykorzystania potencjału turystycznego i walorów przyrodniczych gminy, rozwoju infrastruktury turystycznej, stworzenia nowych przestrzeni do wypoczynku;	tereny o niekorzystnych warunkach dla posadowienia budynków (grunty słabonośne, grunty niespoiste); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	istniejące tereny zieleni urządzonej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy, w tym nadbrzeża rzeki Bug przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	-	wymagania dotyczące realizacji terenów cmentarnych określają: - o ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 576 ze zm.); - o rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315); - o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48,	istniejące tereny cmentarne wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest poszerzenie istniejących cmentarzy bądź realizacja nowych, przy uwzględnieniu wymagań dotyczących realizacji terenów cmentarnych i ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						poz. 284); rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz.U. z 2011 r. Nr 75, poz. 405); obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią;	
SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług	-	udokumentowane złoża kopalin, które podlegają	obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia	tereny, na których udokumentowano złoża

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód		ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	2004 r. o ochronie przyrody; gleby chronione I, III klasy bonitacyjnej; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	kopalin wraz z terenami towarzyszącymi eksploatacji tereny, na których planuje się wydobycie, co umożliwi uzyskanie, po udokumentowaniu złoża, pozwolenia na wydobycie (koncesji)
SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	-	walory krajobrazowe i przyrodnicze (las, dolina rzeki Bug, północna część gminy przynależy do Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego); kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa; doliny rzeczne wraz z obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; część gminy położona jest w zasięgu korytarza	obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	tereny aktywne przyrodniczo wraz z towarzyszącymi terenami komunikacji i infrastruktury technicznej realizacja OZE przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ⁴	nazwa strefy planistycznej ⁴	profil funkcjonalny strefy planistycznej ⁴		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ⁴	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
					ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4);		
SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią; konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu wynikających z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego;	istniejące tereny komunikacyjne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, infrastruktury technicznej oraz tereny aktywne przyrodniczo, na których planuje się poszerzenie istniejących bądź realizację nowych ciągów komunikacyjnych, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym opracowania ekofizjograficznego w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Przy wyznaczaniu stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych uwzględnione zostały wskazania i wytyczne zawarte ww. opracowaniu poprzez:

- wyznaczenie stref otwartych, które obejmują tereny w granicach obszarów Natura 2000 oraz parku krajobrazowego, rezerwat przyrody „Bojarski Grąd” oraz użytki ekologiczne. W strefach tych nie wyznaczono profilu dodatkowego;
- wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- wyznaczenie stref górnictwa na udokumentowanych złożach kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;
- określenie gminnych standardów urbanistycznych - udziału powierzchni biologicznie czynnej umożliwiającej infiltrację wód opadowych do gruntu;
- wskazanie w poszczególnych strefach zieleni urządzonej jako profilu dodatkowego.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń planu ogólnego, tj. zgodność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określonymi strefami planistycznymi oraz gminnymi standardami urbanistycznymi będzie prowadzony przez Radę Miasta i Gminy Kosów Lacki na bieżąco, w trakcie procedury uchwalania mpzp.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa. Ponadto ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych – z uwagi na kierunkowy, ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazania konkretnych inwestycji nie ma podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię

ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Kosów Lacki. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Kosów Lacki będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego, dotycząca jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

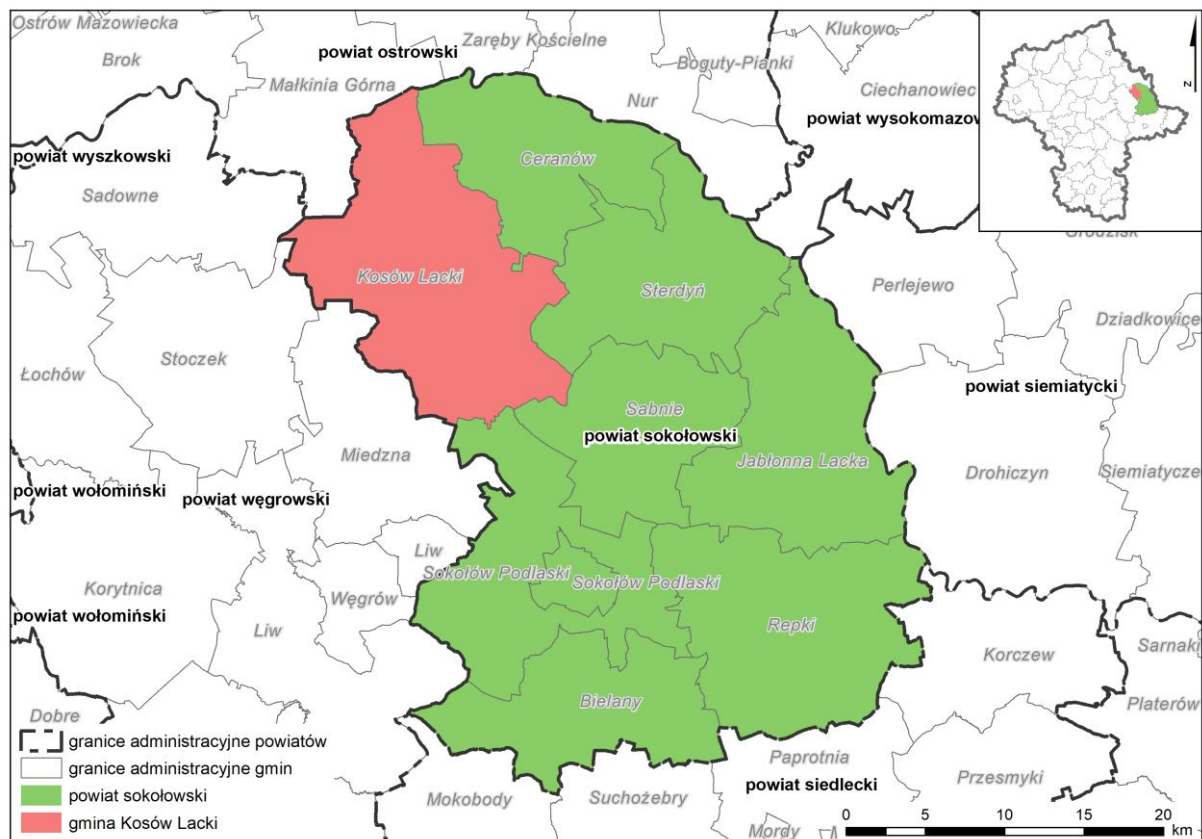
Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego

7.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Kosów Lacki znajduje się w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, około 110 km w kierunku północno-wschodnim w stosunku do Warszawy. Jest gminą miejsko-wiejską z siedzibą w Kosowie Lackim. Graniczy z gminami: Cerań, Małkinia Górna, Miedźna, Sabnie, Sadowne, Sokołów Podlaski, Sterdyń oraz Stoczek.

Rysunek 2. Położenie gminy Kosów Lacki na tle podziału administracyjnego (źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK – państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju)

Powierzchnia gminy wynosi 200,17 km², co stanowi 17,69% powierzchni powiatu.

Gmina podzielona jest na 32 obręby ewidencyjne: Albinów, Bojary, Buczyn Dworski, Buczyn Szlachecki, Chruszczewka Szlachecka, Chruszczewka Włościańska, Dębe, Dybów, Grzymały, Guty, Henrysin, Jakubiki, Kosów-Hulidów, Kosów Lacki, Kosów Ruski, Krupy, Kutyski, Łomna, Nowa Maliszewa, Nowa Wieś, Nowy Buczyn, Rytele Święckie, Sągole, Stara Maliszewa, Telaki, Tosie, Trzciniec Duży, Trzciniec Mały, Wólka Dolna, Wólka Okrąglik, Wyszomierz, Żochy. Największą miejscowością jest Kosów Lacki z powierzchnią równą 11,57 km². Miasto skupia najwięcej mieszkańców, najważniejsze usługi społeczne oraz największe zakłady pracy. Obszar wiejski gminy cechują natomiast niewielkie zwarte miejscowości oraz tereny rolnicze i naturalne.

Przez gminę przebiegają dwie drogi wojewódzkie: DW627 łącząca Ostrołękę z Sokołowem Podlaskim i DW695 biegnąca z Kosowa Lackiego do siedziby sąsiedniej gminy – Cerań. Najbliższa droga krajowa to DK63 łącząca przygraniczną miejscowość Perły z przejściem granicznym Sławatycze-Domaczewo. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym w pobliżu Kosowa Lackiego jest jednak droga ekspresowa S8, która biegnie w kierunku Warszawy i Białegostoku. Najbliższą stacją kolejową jest oddalona o 17 km stacja Małkinia w Małkini Górnej.

Do najcenniejszy obszarów znajdujących się w granicach gminy, ze względu na wyróżniające się naturalne ekosystemy oraz wysokie walory krajobrazowe, należy dolina Bugu wraz ze starorzeczami oraz zwarte kompleksy leśne wraz z śródleśnymi bagnami. Udział obszarów objętych ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w granicach gminy stanowi 32,3% jej powierzchni. Gmina położona jest w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”, w którym zakłada się integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym.

7.2 Ukształtowanie powierzchni terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski, gmina Kosów Lacki położona jest w megaregionie Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, na granicy makroregionów Nizina Środkowomazowiecka i Nizina Południowopodlaska. W gminie graniczą ze sobą mezoregiony Dolina Dolnego Bugu, Równina Wołomińska, Podlaski Przełom Bugu, Wysoczyzna Siedlecka.

Tabela 1. Podział gminy Kosów Lacki na regiony fizyczno-geograficzne (źródło: Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań)

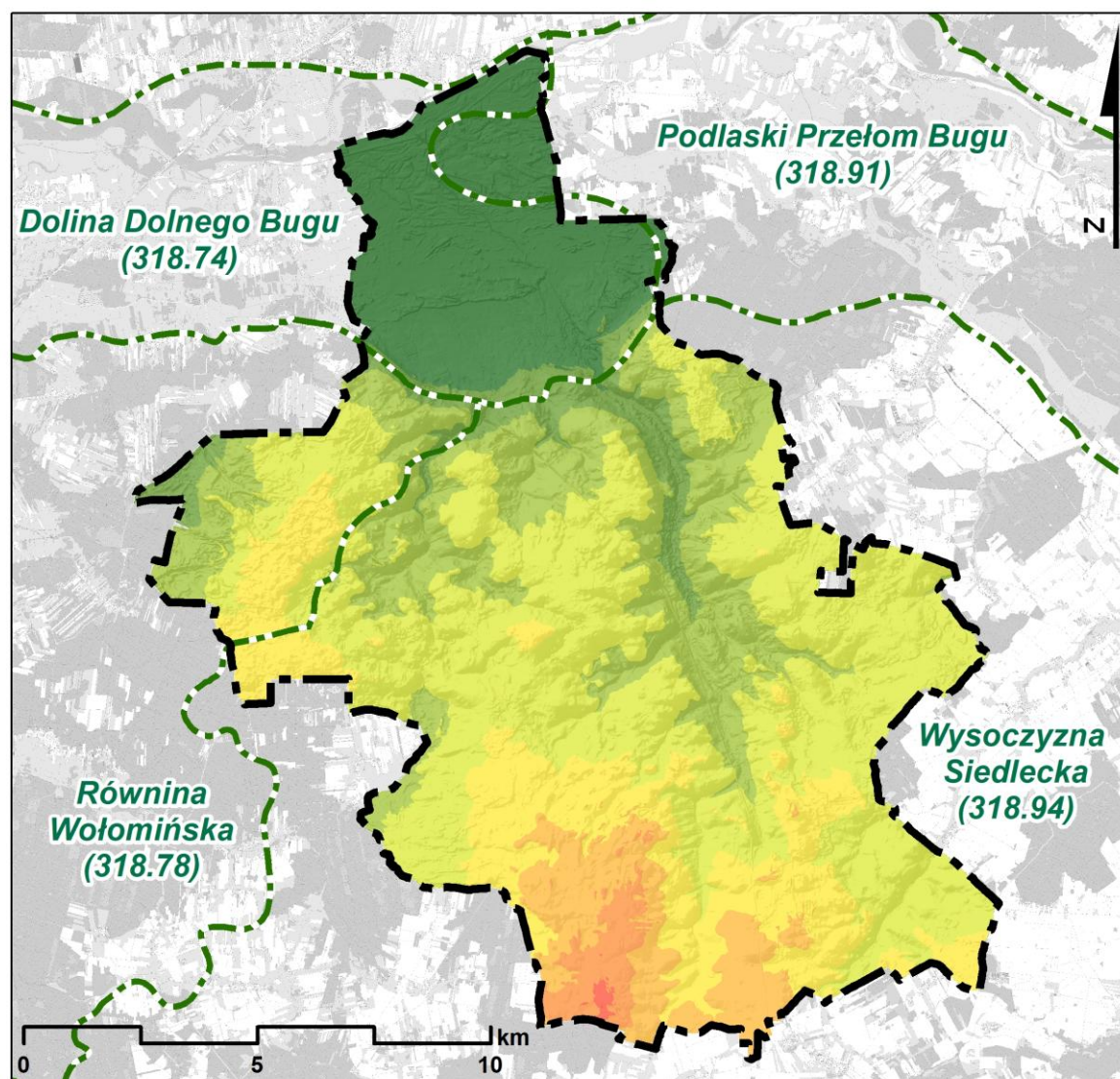
systematyka	płn. część gminy		płn.- zach. część gminy		płn.- wsch. część gminy		płd. i centr. część gminy	
mezoregion	318.74	Dolina Dolnego Bugu	318.78	Równina Wołomińska	318.91	Podlaski Przełom Bugu	318.94	Wysoczyzna Siedlecka
makroregion	318.7	Nizina Środkowomazowiecka			318.9	Nizina Południowopodlaska		
podprowincja	318	Niziny Środkowopolskie						
prowincja	31	Niż Środkowoeuropejski						
megaregion	3	Pozaalpejska Europa Środkowa						

Wysoczyzna Siedlecka obejmująca przeważającą część gminy ma charakter wysoczyzny morenowej płaskiej, którą urozmaicają formy rzeźby polodowcowej, tj. moreny czołowe, pagórki moren martwego lodu, kemy, niecki wytopiskowe, zagłębienia po martwym lodzie. Ponadto na rozległych terenach rozprzestrzeniają się równiny sandrowe i wodnolodowcowe, natomiast na wschód od doliny Kosówki w rejonie Kosowa Lackiego, od Telak po Hilarów występuje ciąg ozów.

Przez centralną część gminy z północy na południe ciągnie się rozległa rynna polodowcowa, obecnie jest wykorzystana przez rzekę Kosówkę i częściowo przez nią przekształcona. Dolina Bugu zajmuje północną część gminy i obejmuje tarasy nadzalewowe, erozyjno-akumulacyjne. W dolinie występują również rozległe równiny torfowe i jeziorne, a także miejscowo wydmy i równiny piasków przewianych.

Wysokości bezwzględne wahają się od około 100 m n.p.m. do 110 m n.p.m. w dolinie Bugu, do 120 m n.p.m. w dolinie Kosówki oraz od 120 m n.p.m. do 170 m n.p.m. na wysoczyźnie.

Rysunek 3. Podział gminy Kosów Lacki na regiony fizyczno-geograficzne oraz ukształtowanie powierzchni terenu (źródło: opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych PIG-PIB: Środowisko - regiony fizyczno-geograficzne Polski, J. Solon i inni, 2018 oraz NMT, GUGiK)

granica gminy Kosów Lacki

granice mezoregionów

wysokość (m n.p.m.)

7.3 Budowa geologiczna i warunki budowlane

Budowa geologiczna⁵

Pod względem tektonicznym gmina Kosów Lacki położona jest na południowym skłonie wyniesienia mazursko-suwańskiego opadającego ku obniżeniu podlaskiemu.

Powierzchniowe utwory geologiczne tworzą osady zaliczane do czwartorzędu. Najstarsze z nich reprezentowane są przez utwory zlodowaceń południowopolskich (nidy i sanu) i rozdzielone są mułkami piaszczystymi z detrytusem roślinnym interglacjału małopolskiego. Zlodowacenie nidy reprezentowane jest przez gliny, w stropie których występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Powyżej leżą dwie serie glin zwałowych z warstwą piasków i żwirów wodnolodowcowych w stropie. Zlodowacenia sanu I i sanu II (wilgi) rozdzielone są piaskami, żwirami, mułkami, lokalnie z wkładkami torfów interglacjału ferdynandowskiego. Powyżej leżą utwory interglacjału mazowieckiego, które reprezentowane są przez osady rzeczne, takie jak piaski i mułki z detrytusem roślinnym. Na nich leżą utwory zlodowaceń środkowopolskich – odry i warty. Zlodowacenie odry reprezentowane jest przez ility, mułki i piaski zastoiskowe oraz gliny. Zlodowacenie warty dzieli się na stadiał dolny i środkowy. Osady stadiału dolnego reprezentowane są przez gliny zwałowe, w stropie i spągu glin występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Osady stadiału środkowego to cienkie warstwy glin zwałowych oraz piaski, żwiry i gliny zwałowe moren czołowych, z których zbudowane są pagórki morenowe w okolicach Gut i wsi Dębe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe w okolicach Treblinki. Leżące powyżej utwory interglacjału eemskiego to głównie osady organiczne takie jak: torfy, namuły torfiaste, mułki i piaski z detrytusem roślinnym. Najmłodsze osady to holocenyjskie piaski i żwiry tarasów zalewowych rzek. W obniżeniach dolin rzecznych występują piaski humusowe i namuły den dolinnych. Lokalnie na piaskach tarasu Bugu występują mady oraz piaski eoliczne w wydmach. W obniżeniach terenu występują namuły torfiaste i torfy. Największe torfowisko położone jest pomiędzy Treblinką a Wólką Okrąglik. Miąższość torfu dochodzi w nim do 3,1 m.

Warunki budowlane⁵

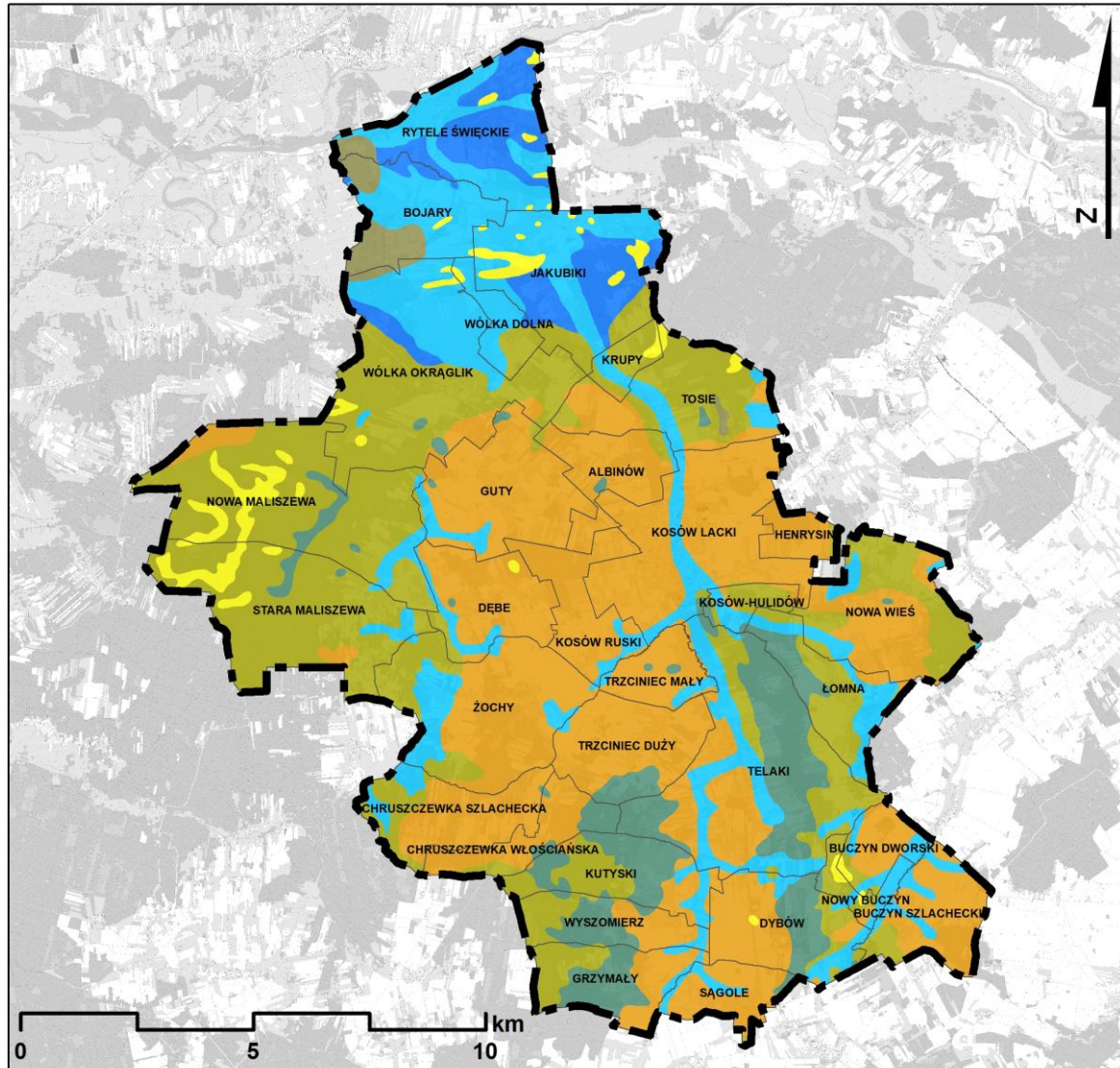
Korzystnymi warunkami budowlanymi charakteryzują się obszary występowania gruntów spoistych: zwartych, półzwartych i twardeplastycznych, takich jak średnioskonsolidowane gliny zwałowe o różnym stopniu zapiaszczenia. Dobre warunki budowlane są także na obszarach, gdzie występują grunty niespoiste: zagęszczone i średniozagęszczone takie jak piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe zlodowacenia warty. Korzystne warunki budowlane są także na obszarach występowania gruntów niespoistych średniozagęszczonych i zagęszczonych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość występowania wód gruntowych jest większa niż 2,0 m p.p.t. Są to piaski i żwiry tarasów nadzalewowych rzek, które osadziły się w czasie zlodowacenia wistły.

Obszary o warunkach niekorzystnych położone są głównie w dolinach rzek i drobnych cieków wodnych. Na terenach tych występują grunty słabonośne takie jak: holocenyjskie torfy, namuły den dolinnych i zagłębień okresowo przepływowych. Są to najczęściej miejsca podmokłe i zabagnione. W rejonach tych zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości mniejszej niż 2,0 m. p.p.t., a wody gruntowe mogą być agresywne względem betonu i stali.

Za grunty utrudniające budownictwo uznaje się również grunty niespoiste w stanie luźnym takie jak piaski eoliczne w wydmach. W wydmach zagęszczenie piasku może być nierównomierne, a w ich bezpośrednim sąsiedztwie gromadzą się często zawieszone wody gruntowe.

⁵ Objasnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000, PIG-PIB, arkusz Kosów Lacki (454)

Rysunek 4. Warunki geologiczno-inżynierskie na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie danych wektorowych Przeglądowej mapy geologiczno-inżynierskiej Polski w skali 1:300 000, arkusz Warszawa)

granica gminy Kosów Lacki

obręby ewidencyjne

obszary geologiczno-inżynierskie

Obszar glin zwałowych o nachyleniu zboczy 0-3%.

Warunki budowlane dobre, pogarszają się w miarę wzrostu zawodnienia.

Obszar gruntów piaszczysto-madowych tarasów niższych - poniżej 4-6 m.

Warunki budowlane przeważnie złe.

Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych tarasów wyższych - powyżej 4-6 m.

Warunki budowlane dobre, polepszają się w miarę obniżania się zwierciadła wody gruntowej.

Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej o nachyleniu zboczy 0-3%. Warunki budowlane dostateczne lub dobre, polepszają się ze wzrostem średnicy ziarna i obniżaniem się zwierciadła wody gruntowej.

Obszar gruntów żwirowo-kamienistych moreny czołowej. Warunki budowlane dobre.

Obszar piasków wydmych. Warunki budowlane zmienne i przeważnie niedostateczne.

Obszar torfów i gruntów bagiennych. Warunki budowlane złe lub bardzo złe.

7.4 Surowce mineralne

Na terenie gminy Kosów Lacki udokumentowano 40 złóż kruszyw naturalnych, z czego eksploatowanych jest 19. Ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Złóża surowców mineralnych w gminie Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIDAS PIG-PIB, stan na czerwiec 2025 r.)

lp.	nazwa złoża	nr MIDAS	rodzaj utworów budujących złoża	pow. złoża (ha)	stan zagospodarowania złoża	obszar i teren górniczy
1.	Albinów	KN 10214	piaski, pospółka	0,565	złoża rozpoznane szczegółowo	-
2.	Dybów I	KN 10814	piaski	0,764	eksploatacja złoża zaniechana	-
3.	Grzymały	KN 9632	piaski, pospółka	1,998	złoża rozpoznane szczegółowo	-
4.	Grzymały dz. 320	KN 20164	piaski, żwiry	1,738	złoża rozpoznane szczegółowo	Grzymały dz. 320 (data ważności: 10.01.2042)
5.	Grzymały I	KN 11494	piaski	1,600	złoża zagospodarowane	Grzymały I (data ważności: 16.01.2027)
6.	Grzymały III	KN 11482	piaski, żwiry	1,976	złoża eksploatowane okresowo	Grzymały III (data ważności: 30.04.2026)
7.	Grzymały IX	KN 20554	piaski, żwiry	15,800	złoża rozpoznane szczegółowo	-
8.	Grzymały V	KN 12339	piaski, żwiry	1,967	złoża zagospodarowane	-
9.	Grzymały VI	KN 17375	piaski, żwiry	10,750	złoża eksploatowane okresowo	Grzymały VI - Pole A (data ważności: 31.12.2037)
10.	Grzymały VII	KN 19769	piaski	1,198	złoża eksploatowane okresowo	Grzymały VII (data ważności: 31.12.2035)
11.	Grzymały VIII	KN 20277	piaski	7,423	złoża zagospodarowane	Grzymały VIII (data ważności: 01.05.2026)
12.	Kutyski IV	KN 14971	piaski, żwiry	5,000	eksploatacja złoża zaniechana	-

13.	Kutyski VI	KN 19510	piaski	0,536	złoże zagospodarowane	Kutyski VI (data ważności: 11.02.2045)
14.	Kutyski VII	KN 19536	pospółka, piaski	1,929	złoże zagospodarowane	Kutyski VII (data ważności: 22.01.2040)
15.	Nowa Maliszewa	KN 18245	piaski	1,813	złoże eksploatowane okresowo	Nowa Maliszewa (data ważności: 19.01.2037)
16.	Nowa Maliszewa I	KN 20672	piaski	1,978	złoże rozpoznane szczegółowo	Nowa Maliszewa I (data ważności: 15.05.2049)
17.	Nowa Maliszewa II	KN 20943	piaski	1,335	złoże rozpoznane szczegółowo	-
18.	Nowy Buczyn	KN 14470	piaski	1,982	złoże rozpoznane szczegółowo	-
19.	Stara Maliszewa I	KN 18933	pospółka, piaski	1,934	złoże zagospodarowane	Stara Maliszewa I (data ważności: 30.07.2043)
20.	Stara Maliszewa II	KN 19773	piaski, pospółka	1,990	złoże zagospodarowane	Stara Maliszewa II (data ważności: 24.06.2041)
21.	Stara Maliszewa III	KN 20876	piaski, pospółka	1,997	złoże rozpoznane szczegółowo	-
22.	Stara Maliszewa IV	KN 21366	piaski	1,971	złoże rozpoznane szczegółowo	-
23.	Stara Maliszewa V	KN 21468	piaski	1,9956	złoże rozpoznane szczegółowo	-
24.	Telaki	KN 7282	piaski, żwiry	0,917	złoże rozpoznane szczegółowo	-
25.	Telaki I	KN 9006	pospółka	1,401	eksploatacja złoża zaniechana	-
26.	Telaki II	KN 13221	piaski, pospółka	0,969	eksploatacja złoża zaniechana	-
27.	Telaki IX	KN 17486	piaski	1,103	złoże eksploatowane okresowo	Telaki IX (data ważności: 22.04.2035)

28.	Telaki VIII	KN 15165	piaski	1,378	złoże rozpoznane szczegółowo	-
29.	Telaki X	KN 19356	piaski	5,992	złoże zagospodarowane	Telaki X (data ważności: 31.01.2028)
30.	Telaki XI	KN 20585	piaski	0,990	złoże rozpoznane szczegółowo	Telaki XI (data ważności: 01.07.2039)
31.	Tosie III	KN 14844	piaski	1,781	złoże zagospodarowane	Tosie III (data ważności: 17.10.2031)
32.	Tosie IV	KN 17330	pospółka, żwiry, piaski	0,910	złoże rozpoznane szczegółowo	-
33.	Tosie V	KN 18899	pospółka, piaski	0,637	złoże rozpoznane szczegółowo	-
34.	Tosie VI	KN 18909	pospółka, piaski	1,866	złoże rozpoznane szczegółowo	-
35.	Tosie VII	KN 20368	żwiry, piaski	2,000	złoże rozpoznane szczegółowo	Tosie VII (data ważności: 17.02.2050)
36.	Trzciniec Duży	KN 18813	piaski	1,979	złoże eksploatowane okresowo	Trzciniec Duży-a (data ważności: 18.08.2043)
37.	Wólka Okrąglik	KN 13927	piaski	1,990	złoże rozpoznane szczegółowo	-
38.	Wólka Okrąglik I	KN 21172	piaski	1,972	złoże rozpoznane szczegółowo	-
39.	Wyszomierz I	KN 18127	piaski	7,973	złoże eksploatowane okresowo	Wyszomierz I (data ważności: 31.07.2041)
40.	Wyszomierz II	KN 19725	piaski	1,585	złoże rozpoznane szczegółowo	-

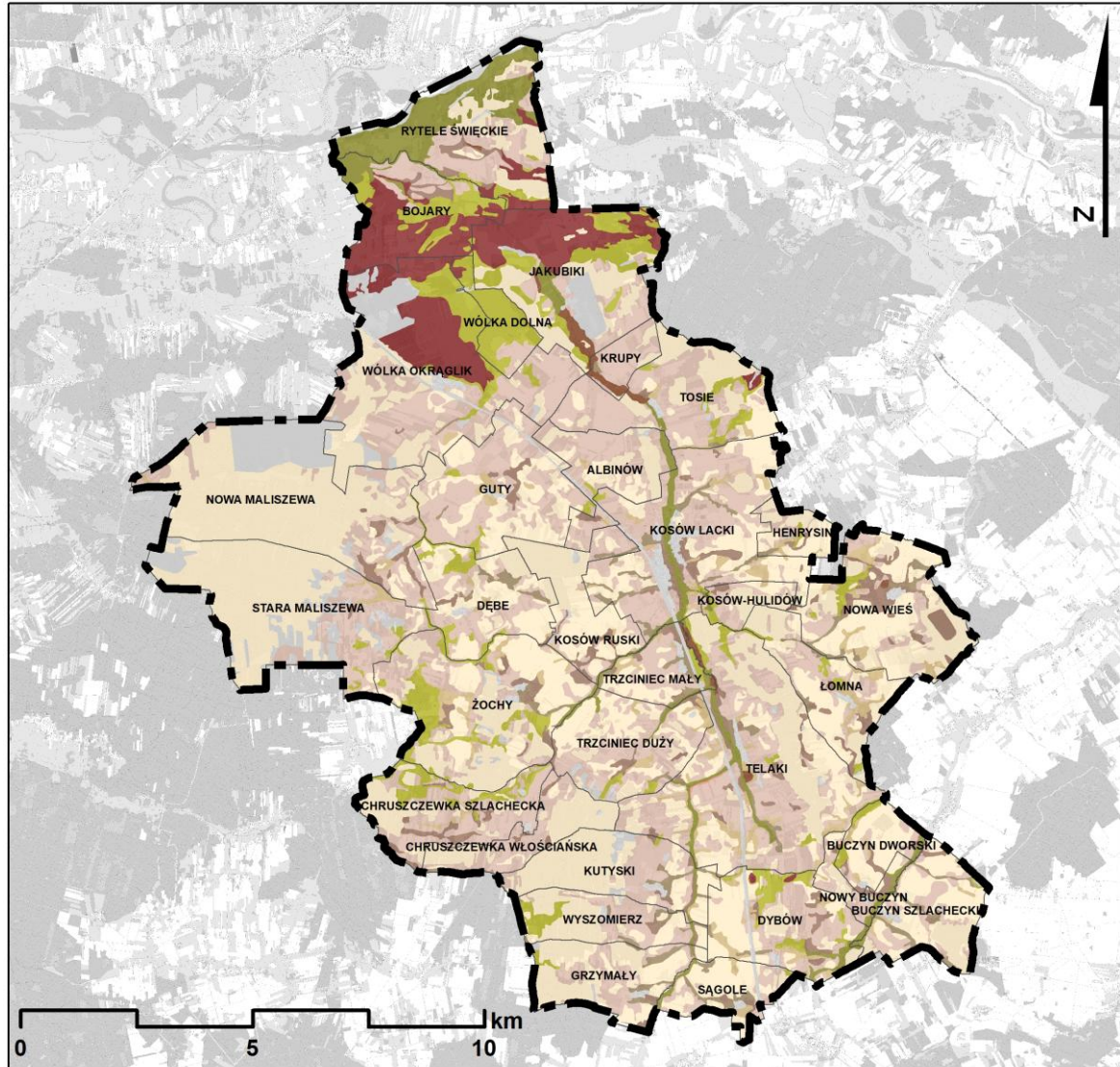
7.5 Gleby

Na obszarze gminy Kosów Lacki występują głównie gleby bielcowe i płowe (pseudobielcowe) oraz gleby brunatne wylugowane i kwaśne wytworzone na piaskach, glinach i żwirach. Przeplatają się one z mało powierzchniowymi płatami czarnych ziemi, gleb murszowo-mineralnych i murszowatych.

Dolinę Bugu wypełniają głównie mady, gleby torfowe i mułowo-torfowe, gleby murszowo-mineralne i murszowate oraz gleby brunatne wylugowane i kwaśne. W dolinie rzeki Kosówki występują gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe oraz mady.

Gleby występujące na terenie gminy Kosów Lacki posiadają klasy bonitacyjne od I do VI, za wyjątkiem II klasy bonitacyjnej. Dominują gleby średniej, słabej i najgorszej jakości.

Rysunek 5. Typy gleb na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej powiatu sokołowskiego w skali 1:25 000, układ PL-1992, aktualność 2004 r., format SHP, WODGiK)

granica gminy Kosów Lacki

obręby ewidencyjne

typy gleb

gleby o niewykształconym profilu

A - gleby bielcowe i płowe (pseudobielcowe)

Bd - gleby brunatne deluwialne

Bw - gleby brunatne wylugowane i kwaśne

Bwd - gleby brunatne wylugowane deluwialne

D - czarne ziemie właściwe

Dd - czarne ziemie właściwe deluwialne

Dz - czarne ziemie zdegradowane i gleby szare

Dzd - czarne ziemie zdegradowane deluwialne

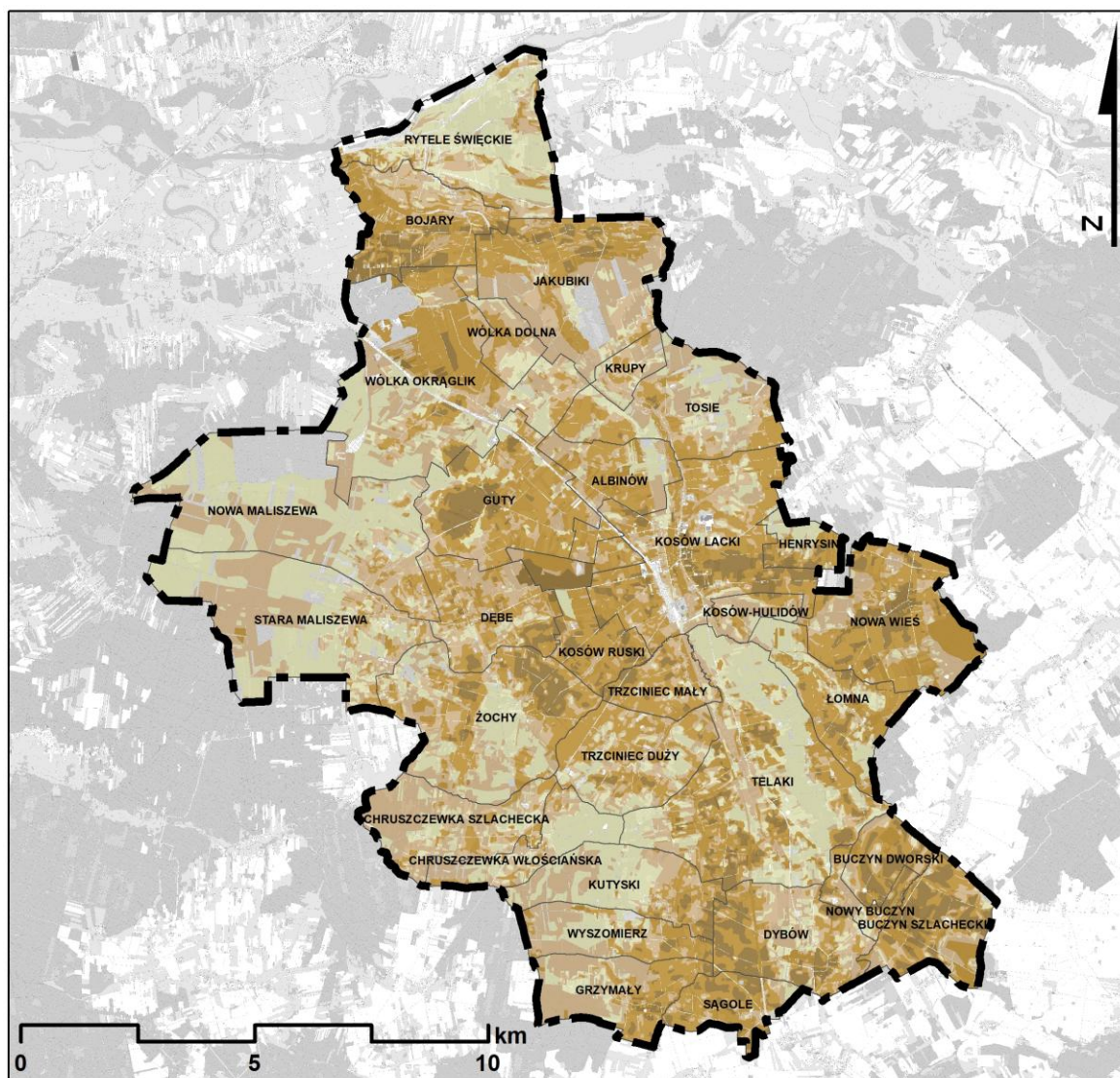
E - gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe

F - mady

M - gleby murszowo-mineralne i murszowate

T - gleby torfowe i murszowo-torfowe

Rysunek 6. Klasyfikacja bonitacyjna gleb na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na danych EGiB)

- granica gminy Kosów Lacki
- obręby ewidencyjne
- klasyfikacja gleboznawcza**
- gleby najlepsze - I klasa bonitacyjna
 - gleby dobre - III klasa bonitacyjna
 - gleby średniej jakości - IV klasa bonitacyjna
 - gleby słabe - V klasa bonitacyjna
 - gleby najslabsze - VI klasa bonitacyjna

7.6 Warunki hydrologiczne

7.6.1 Wody powierzchniowe

Gmina Kosów Lacki znajduje się w dorzeczu Wisły. Odwadniana jest przez lewobrzeżne dopływy Bugu, tj. rzekę Kosówkę, Treblinkę, Buczynkę oraz Ugoszcz, którym towarzyszą mniejsze cieki. Dolina Bugu, który przepływa wzdłuż północnej granicy gminy, obejmuje północne tereny gminy aż do zabudowań wsi Wólka Okrąglik, Wólka Dolna, Jakubiki. Sieć rzeczną uzupełniają rowy melioracyjne, niewielkie jeziora oraz antropogeniczne oczka wodne i stawy.

Obszary gruntów zmeliorowanych

W myśl art. 195 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Z kolei art. 192 ust. 1 zakazuje m.in. niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, utrudniania przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych, z tego względu należy zachować szczególną ostrożność przy wykonywaniu prac ziemnych w pobliżu rowów i rurociągów drenarskich tak aby ich nie uszkodzić.

Na terenie gminy Kosów Lacki istnieją i funkcjonują urządzenia melioracji wodnych. Urządzenia melioracji wodnych zgodnie z ustawą Prawo wodne to m.in. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowania, rurociągi, czy ziemne stawy rybne, jeśli służą polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby.

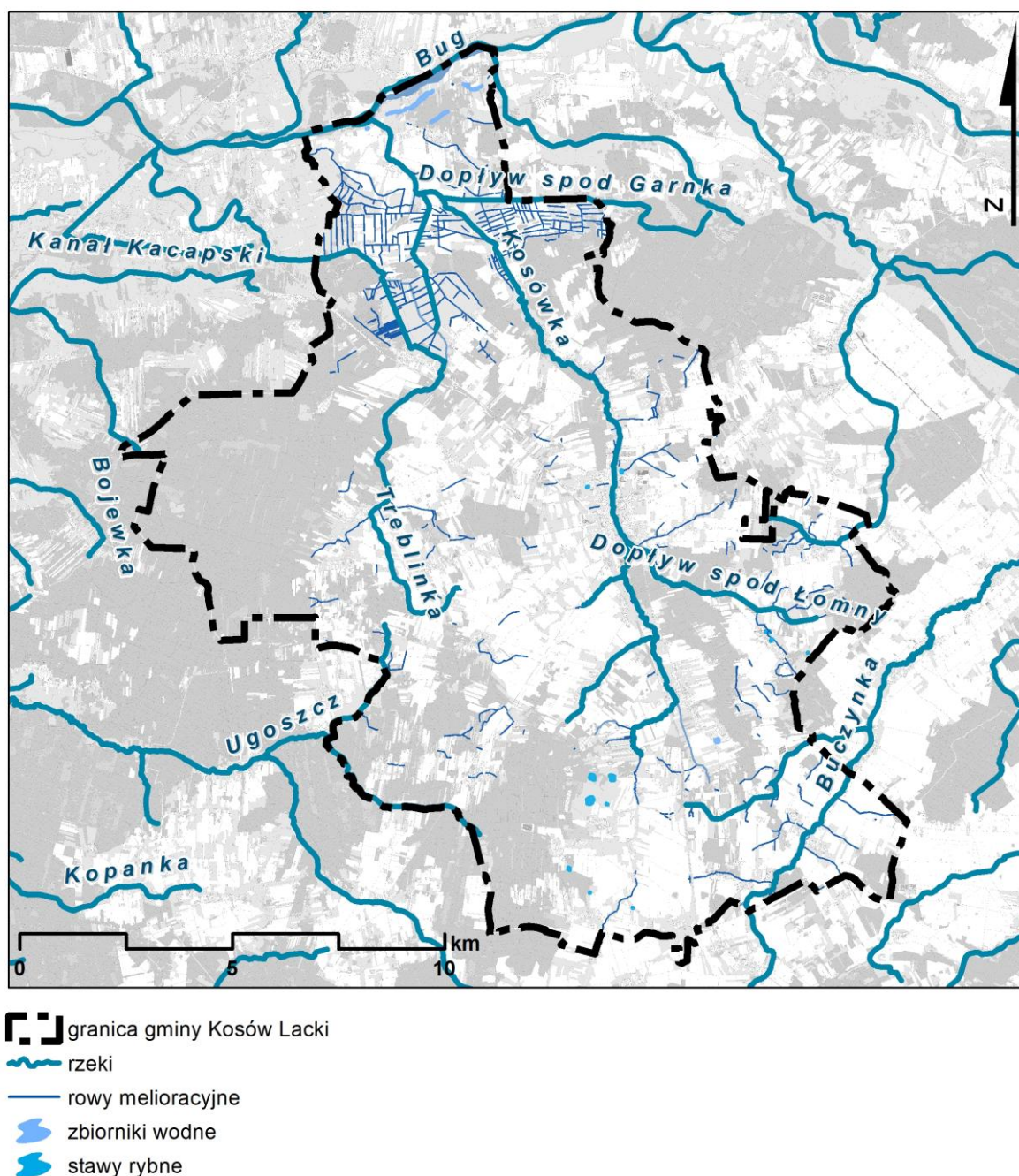
Zgodnie z art. 188 ust. 1 Prawo wodne utrzymywanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji.

Właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia wodne oraz zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie rowów zobowiązani są do ich utrzymywania we właściwym stanie zgodnie z art. 205 ustawy Prawo wodne. Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy - do tej spółki lub tego związku spółek wodnych.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nie sprawuje nadzoru nad urządzeniami melioracyjnymi (rowy, drenowania) występującymi na gruntach rolnych.

Wykonywanie prac utrzymaniowych rowów melioracyjnych musi być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska oraz ochrony przyrody.

Rysunek 7. Wody powierzchniowe w gminie Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie MPHP Departament Zarządzania Środowiskiem Wodnym Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, EGIB)

7.6.2 Wody podziemne

Na obszarze gminy Kosów Lacki wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują w obrębie dwóch pięter wodonośnych – czwartorzędowego i trzeciorzędowego⁶.

W czwartorzędowym piętrze wodonośnym wydzielono trzy poziomy wodonośne o różnym rozprzestrzenieniu poziomym i różnym znaczeniu, związane z utworami piaszczystymi różnego wieku:

⁶ Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000, arkusz Kosów Lacki (454), PIG-PIB 2010

gruntowy, międzymorenowy górny i międzymorenowy dolny. Występowanie poziomu wód gruntowych stwierdzono w okolicach: Chruszczewki, Grzymał, Kosowa, Trebłinki i Buczyna. Jest on związany utworami zlodowaceń warty, takimi jak: piaski i żwiry akumulacji szczelinowej, piaskami ozów, utworami sandrowymi, lub piaskami wypełniającymi rynną polodowcową. Poziom międzyglinowy górny związany jest z piaskami i żwirami zlodowacenia warty, a jego miąższość wynosi około 20 m. Na wysoczyźnie jest to najczęściej pierwszy od góry poziom wodonośny. Jest on izolowany od powierzchni przez gliny zwałowe, rzadziej poprzez ility zastoiskowe. Głębokość jego występowania zmienia się w dość szerokich granicach w związku z deniwelacjami terenu i może wynosić nawet około 30 metrów, zwierciadło jest napięte. W dolinie Bugu poziom międzyglinowy górny jest pierwszym od powierzchni terenu poziomem wodonośnym. Jest to poziom odkryty o miąższości około 30 – 40 m i swobodnym zwierciadle wodonośnym występującym przeważnie na głębokości około 5,0 m. Poziom międzyglinowy dolny został rozpoznany poza granicami gminy w piaskach i żwirach zlodowaceń południowopolskich.

W zachodniej części gminy występują trzeciorzędowe piętro wodonośne, którego strop występuje na głębokości 50–150 m, w obrębie piętra trzeciorzędowego znajduje się GZWP nr 215 Subniecka warszawska.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) to wydzielone szczególnie cenne i zasobne struktury wodonośne, wytypowane jako wymagające ochrony obszary, spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe oraz stanowiące istotne w skali kraju rezerwuary dla zaopatrzenia ludności w wodę.

Zachodnia część gminy Kosów Lacki położona jest w granicach GZWP nr 215 Subniecka warszawska.

Tabela 3. Wykaz GZWP w granicach gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych CBDG PIG-PIB: Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych)

nr	nazwa	powierzchnia km ² (całość GZWP)	stan dokumentacji	stratygrafia warstw wodonośnych	typ ośrodka
215	Subniecka warszawska	51 000	nieudokumentowany	Pg-Ng	porowy

Wody Głównych Zbiorników Wód Podziemnych podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto objęte mogą być dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych. GZWP nr 215 nie został udokumentowany, w związku z czym nie wyznacza się specjalnych stref ochrony a zasoby GZWP podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne.

7.6.3 Zaopatrzenie w wodę

Gmina Kosów Lacki zaopatrywana jest w wodę z dwóch gminnych ujęć wód podziemnych:

- ujęcia składającego się z trzech studni głębinowych zlokalizowanych na działkach ewidencyjnych nr 466/8, 468/12, 468/3 w obrębie Kosów Lacki, średnia dobowo wydajność ujęcia wynosi 1 084 m³/d;
- ujęcia składającego się z jednej studni głębinowej zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 808 w obrębie Chruszczewka Szlachecka, średnia dobowo wydajność ujęcia wynosi 98,4 m³/d.

Ponadto na terenie gminy znajduje się ujęcie pobierające wodę dla potrzeb zakładu Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kosowie Lackim, ujęcia wód podziemnych należące do osób fizycznych, a także ujęcie wód powierzchniowych pobierające wodę na potrzeby działalności rolniczej.

Tabela 4. Ujęcia wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy Kosów Lacki, dla których wydano pozwolenia wodnoprawne (źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie, 2025)

lp.	lokalizacja	opis	pozwolenie wodnoprawne (PWP)	data obowiązywania PWP	teren ochrony bezpośredniej
UJĘCIA PODZIEMNE					
1	trzy studnie głębinowe zlokalizowane na dz. ew. nr 466/8, 468/12, 468/3 w obrębie Kosów Lacki	zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	ŚiB.6341.6.2015 Starosta Sokołowski z dn. 20.03.2015 r. Przeniesienie praw i obowiązków decyzją Dyrektora ZZ w Sokołowie Podlaskim z 04.07.2022 r., znak: LU.ZUZ.2.4211.11.2022.KW (123899), przeniesienie pwplS.ZUZ.4211.1.2025.MK (132651)	19.03.2035 r.	+
2	jedna studnia głębinowa zlokalizowana na dz. ew. nr 808 w obrębie Chruszczewka Szlachecka	zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	RŚ6223/2/07 Starosta Sokołowski z dn. 16.02.2007 r.	15.02.2027 r.	+
3	trzy studnie głębinowe zlokalizowane na dz. ew. nr 464 w obrębie Kosów Lacki	dla potrzeb zakładu Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kosowie Lackim	ŚiB.6341.19.2013 Starosta Sokołowski z dn. 07.08.2013 r.	06.08.2033 r.	+
4	jedna studnia głębinowa zlokalizowana na dz. ew. nr 525 w obrębie Kosów Lacki	b.d. (ujęcie osoby fizycznej)	ŚiB.6341.17.2011 Starosta Sokołowski z dn. 22.06.2011 r.	21.06.2031 r.	-
5	dwie studnie głębinowe zlokalizowane na dz. ew. nr 1113/6, 1114 w obrębie Kosów Lacki	dla potrzeb produkcyjnych, socjalno-bytowych (ujęcie osoby fizycznej)	ŚiB.6341.61.2017 Starosta Sokołowski z dn. 29.12.2017 r.	30.04.2037	+
6	jedna studnia głębinowa zlokalizowana na dz. ew. nr 1613/2 w obrębie Kosów Lacki	dla potrzeb socjalno-bytowych, porządkowych, do chłodzenia (ujęcie osoby fizycznej)	LU.ZUZ.2.4210.238m.2020.CJ Dyrektor Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim z dn. 12.03.2021 r.	10.03.2051 r.	-
7	dwie studnie głębinowe zlokalizowane na dz. ew. nr 1867 w obrębie Telaki	b.d. (ujęcie osoby fizycznej)	PZ-OP-II.7222.10.2022.MSI Marszałek Województwa Mazowieckiego z dn. 18.09.2023 r.	-	-
8	planowane dwie studnie głębinowe na dz. ew. nr 101 w obrębie Wyszomierz	b.d. (ujęcie osoby fizycznej)	LU.RUZ.4210.115.2021.VR Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie z dn. 25.01.2022 r.	-	-

UJĘCIA POWIERZCHNIOWE					
1	trzy ujęcia wód podziemnych zlokalizowane na rzece Kosówce: 2+703, 4+730, 5+369 (dz. ew. nr 255 w obrębie ewidencyjnym Bojary, dz. ew. nr 170 w obrębie ewidencyjnym Jakubiki)	ujęcie powierzchniowe na potrzeby działalności rolniczej	RŚ 6223/5/06 Minister Klimatu i Środowiska z dn. 05.05.2006 r. Przeniesienie praw i obowiązków decyzją Ministra Klimatu i Środowiska z 05.11.2020 r., znak: DOK-4.434.5.27.2020.KP (113954)	4.05.2026 r.	-

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy m.in. ustanawianie stref ochronnych ujęć wody. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Strefa ochronna może obejmować wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody.

Obszar gminy Kosów Lacki znajduje się poza zasięgiem stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej ujęć wód. Decyzją Starosty Sokołowskiego oraz decyzjami Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim ustanowione zostały natomiast strefy ochronne obejmujące wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej ujęć wód:

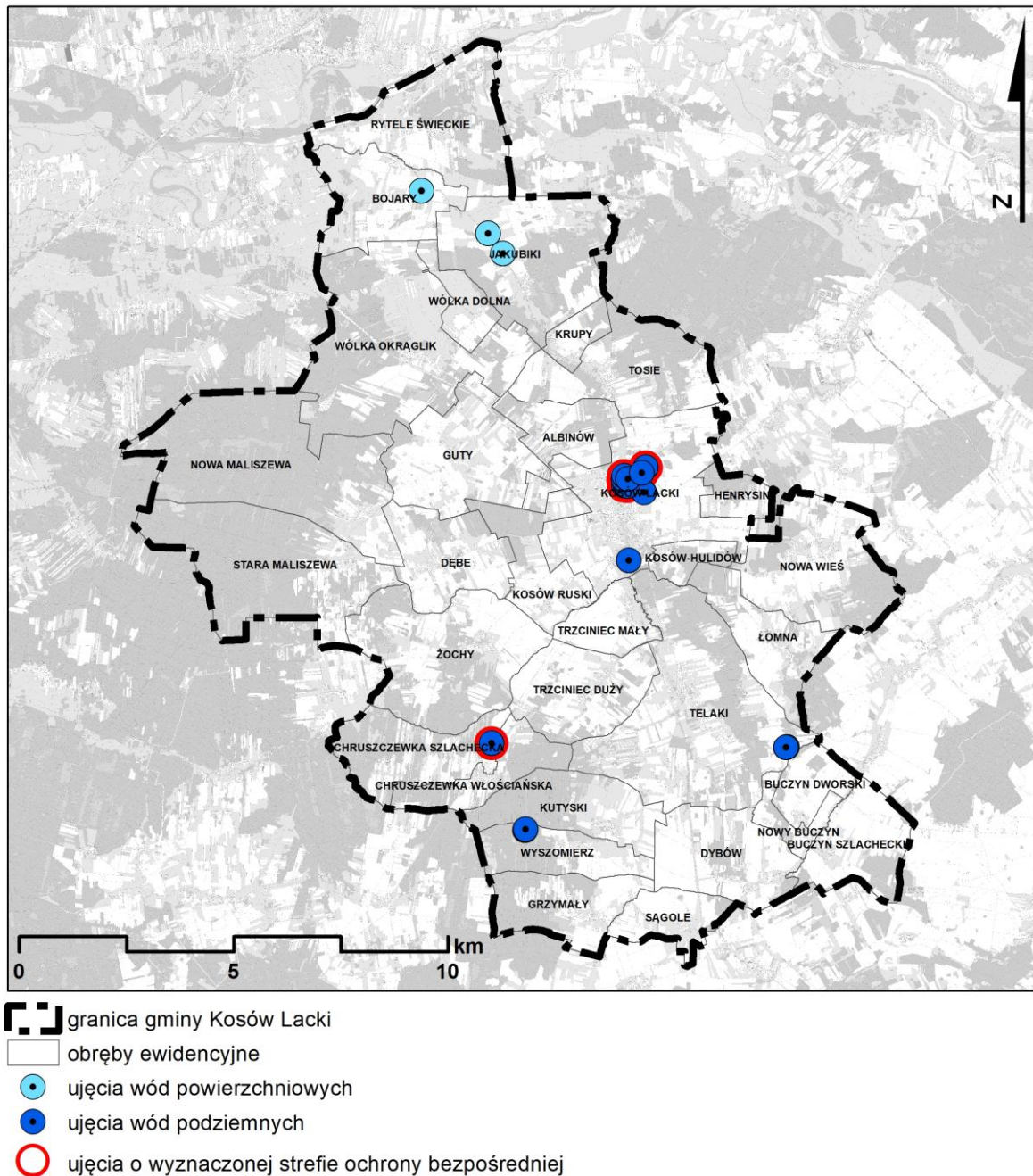
1. Decyzja Starosty Sokołowskiego z dnia 29.12.2017 r., znak: ŚiB.6341.61.2017, ustanawiająca strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych składającego się ze studni głębinowej zlokalizowanej na działce ew. nr 1114 w miejscowości Kosów Lacki;
2. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim z dnia 15.10.2018 r., znak: LU.ZUZ.2.4100.93.2018.AK, ustanawiająca strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych składającego się z trzech studni głębinowych zlokalizowanych na działkach ew. nr 466/8, 468/3 i 468/12 w miejscowości Kosów Lacki;
3. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim z dnia 15.10.2018 r., znak: LU.ZUZ.2.4100.94.2018.AK, ustanawiająca strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych składającego się ze studni głębinowej zlokalizowanej na działce ew. nr 808 w miejscowości Chruszczewka Szlachecka;
4. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim z dnia 14.11.2018 r., znak: LU.ZUZ.2.4100.91.2018.AK, ustanawiająca strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych składającego się ze studni głębinowej zlokalizowanej na działce ew. nr 1113/6 w miejscowości Kosów Lacki;
5. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim z dnia 10.10.2019 r., znak: LU.ZUZ.2.4100.90.2018.AK, ustanawiająca strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych składającego się z trzech studni głębinowych zlokalizowanych na działce ew. nr 464 w miejscowości Kosów Lacki.

W strefach ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych, zgodnie z art. 127 i art. 128 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.), obowiązuje:

- zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody;
- nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
- nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;

- nakaz odprowadzania poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Rysunek 8. Lokalizacja ujęć wód podziemnych i powierzchniowych oraz stref ochrony bezpośredniej na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: warstwy SHP, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie)

7.7 Warunki klimatyczne

Gmina Kosów Lacki położona jest w obrębie podlaskiego regionu klimatycznego⁷, cechuje go przewaga wpływu kontynentalnego – mroźna zima i stosunkowo słoneczne i gorące lata. Opad roczny zmienia się średnio od 550 do 650 mm, liczba dni z pokrywą śnieżną waha się w przedziale od 90 do 100, średnia temperatura roczna wynosi 7°C, a okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni.

W ostatnich kilkunastu latach zwraca się uwagę na wzrost intensywności ekstremalnych zjawisk klimatycznych (gwałtowne i intensywne opady, silne wiatry, gradobicia, tornada, susze, silne mrozy) oraz na rozmiary zniszczeń, jakie one wyrządzają. Jest to jednak trend globalny związany z ocieplaniem klimatu. Przewiduje się zwiększenie liczby dni upalnych oraz częstsze i dłuższe susze, spowodowane dużym parowaniem.

7.8 Flora

Gmina Kosów Lacki jest gminą typowo rolniczą. W strukturze gruntów rolnych przeważają pola uprawne, gdzieś tam przeplatane terenami zadrzewionymi oraz użytkami zielonymi.

Szata roślinna na gruntach ornych ogranicza się głównie do uprawianego gatunku oraz roślinności segetalnej (m.in. komosa wielkolistna *Chenopodium hybridum*, gorczyca polna *Sinapis arvensis*, rdest plamisty *Polygonum persicaria*, koniczyna polna *Trifolium arvense*, szczawik żółty *Oxalis fontana*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, konyza kanadyjska *Conyza canadensis*, sporek polny *Spergula arvensis*, młecz zwyczajny *Sonchus oleraceus*, bylica pospolita *Artemisia vulgaris*, perz właściwy *Elymus repens*, wiechlina roczna *Poa annua*, włośnica sina *Setaria pumila*, sit dwudzielny *Juncus bufonius*). Trwałe użytki zielone stanowią siedlisko zbiorowisk łąkowych oraz murawowych, tj. kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, życica trwała *Lolium perenne*, tomka wonna *Anthoxa odoratum* s., mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, kosmatka polna *Luzula campestris*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, koniczyna biała *Trifolium repens*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, przytulia *Galium*. Terenom rolnym towarzyszy również roślinność drzewiasta oraz krzewiasta.

Dolina Bugu stanowi najcenniejszy obszar w gminie pod względem występowania zróżnicowanej i cennej roślinności. Spośród chronionych siedlisk przyrodniczych⁸ należy wymienić występujące w dolinie Bugu:

- 2330 – wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*);
- 3150 – starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*;
- 3270 – zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidens* p.p.;
- 6430 – ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6440 – łąki selernicowe (*Cnidion dubii*);
- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe;
- 91F0 – łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*).

Szatę roślinną terenów zabudowy mieszkaniowej oraz zagrodowej stanowi zieleń urządzonej – koszone trawniki, drzewa i krzewy, kwiaty rabatowe, drzewa owocowe. Ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego stanowi również zieleń towarzysząca zabudowie usługowej, produkcyjnej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom.

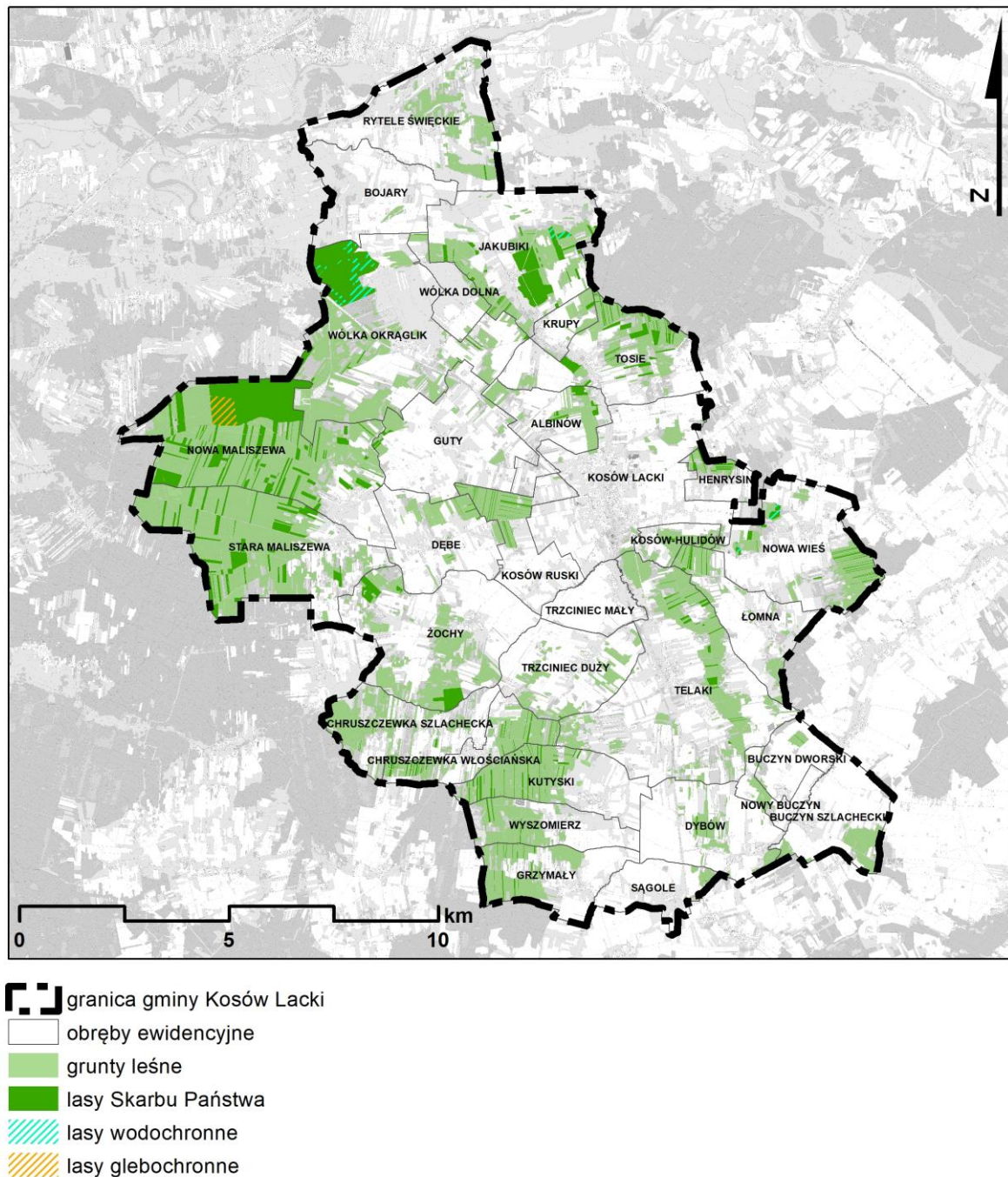
⁷ Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000, arkusz Kosów Lacki (454), PIG-PIB 2010

⁸ Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została przedstawiona na Załączniku II do prognozy.

Zbiorowiska leśne

Zgodnie z danymi GUS z 2023 r. lesistość gminy kształtuje się na poziomie 29,6%. Powierzchnia lasów wynosi 5 938,71 ha, z czego lasy stanowiące własność Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 966,13 ha (16,27% ogólnej powierzchni lasów), lasy prywatne 4 866 ha (81,9% ogólnej powierzchni lasów). Gmina Kosów Lacki w całości przynależy do Nadleśnictwa Sokołów, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Rysunek 9. Lasy, w tym lasy Skarbu Państwa, na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Sokołów – www.bdl.lasy.gov.pl – warstwy opisu taksacyjnego lasów oraz danych EGİB)

Kompleksy lasów Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych występują głównie w zachodniej oraz wschodniej części gminy. Najczęściej występującymi siedliskami są bór świeży, bór mieszany świeży i wilgotny oraz siedlisko olsu. Mniejszy udział mają siedliska lasu mieszanego świeżego i wilgotnego, lasu

mieszanego bagienne, boru świeżego, boru mieszanego wilgotnego. Najmniejszy udział mają siedliska olsu jesionowego, boru wilgotnego, lasu wilgotnego i świeżego. Dominującymi gatunkami są sosna pospolita, brzoza brodawkowata, dąb, olsza czarna. Towarzyszą im grab pospolity, topola osika, świerk pospolity, wierzba biała. Wiek drzewostanu jest zróżnicowany – średnia wieku drzew wynosi 55 lat. Lasy Państwowe na terenie gminy poza pełnioną funkcją produkcyjną oraz społeczną pełnią również funkcje przyrodnicze, tj. chronią zasoby wód podziemnych i powierzchniowych (lasy wodochronne) oraz gleby przed erozją wietrzną i wodną (lasy glebochronne).

7.9 Fauna

Na obszarze gminy Kosów Lacki występują kilka typów środowisk, zasiedlanych przez różne gatunki fauny.

Największą powierzchnię zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w ww. siedliskach. Ze ssaków należy tu wymienić: zając, kreta, ryjówkę aksamitną, kilka gatunków gryzoni (m.in. mysz polna, myszarka zaroślowa, nornik zwyczajny), sarnę. Najbardziej typowe dla pól i łąk gatunki ptaków to: skowronek polny, kuropatwa, bażant, pliszka siwa, pliszka żółta, pokląskwa, potrzęsacz, mazurek i inne. Z rzadszych gatunków może występować błotniak łąkowy, srokość, przepiórka. Najczęściej występującym płazem jest żaba trawna. Gady w tym środowisku są bardzo nieliczne. Dotyczy to przede wszystkim jaszczurki zwinki, która najchętniej zasiedla suche ugory, w sąsiedztwie lasów lub zadrzewień. Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa) oraz ptaków (bocian biały, wróbel domowy, szpak, kawka, jaskółka dymówka i oknówka), które w innych środowiskach nie występują lub występują nielicznie.

Szczegółowy wykaz gatunków chronionych stwierdzonych w zasięgu Nadleśnictwa Sokółów, które swoim zasięgiem obejmują gminę Kosów Lacki, zawarty został w programie ochrony przyrody stanowiącym część planu urządzenia lasu⁹. Siedliskiem bytowania, rozrodu oraz żeru dla wymienionych poniżej gatunków chronionych są tereny rolnicze, kompleksy leśne oraz wody płynące i stojące:

- bezkręgowce – czerwończyk fioletek *Lycaena helle*, czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*, szlaczkoń szafrańiec *Colias myrmidone*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*, żagnica zielona *Aeshna viridis*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, biegacz sp. *Carabus sp.*, mrówka rudnica *Formica rufa*, mrówka ćmawa *Formica polyctena*, ślimak winniczek *Helix pomatia*, jelonek rogacz *Lucanus cervus*, skójka grubo-skorupowa *Unio crassus*;
- ryby – piskorz *Misgurnus fossilis*, kiełb białopłetwy *Gobio albipinnatus*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, koza *Cobitis taenia*, koza złotawa *Sabanejewia aurata*, różanka *Rhodeus sericeus*;
- płazy – traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, kumak nizinny *Bombina orientalis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*, ropucha paskówka *Epidalea calamita*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba wodna *Pelophylax esculentus*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*;
- gady – żmija zygzakowata *Vipera berus*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*;
- ptaki – nur czarnoszyi *Gavia arctica*, perkoz *Tachybaptus ruficollis*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, zausznik *Podiceps nigricollis*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, czapla siwa *Ardea cinerea*, czapla biała *Egretta alba*, bocian czarny *Ciconia nigra*, bocian biały *Ciconia ciconia*, łabędź niemy *Cygnus olor*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus*, cyranka

⁹ Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sokółów na lata 2016 – 2025 – Program ochrony przyrody, RDLP w Warszawie – Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie

Anas querquedula, krakwa *Anas strepera*, rożeniec *Anas acuta*, płaskonos *Anas clypeata*, świstun *Anas penelope*, gągoł *Bucephala clangula*, łódówka *Clangula hyemalis*, nurogęś *Mergus merganser*, bielaczek *Mergus albellus*, bielik *Haliaeetus albicilla*, orzeł przedni *Aquila chrysaetos*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, rybołów *Pandion haliaetus*, myszołów zwyczajny *Buteo buteo*, myszołów włochaty *Buteo lagopus*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, kania czarna *Milvus migrans*, gadożer *Circaetus gallicus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, jastrząb *Accipiter gentilis*, krogulec *Accipiter nisus*, kobuz *Falco subbuteo*, kobczyk *Falco vespertinus*, drzemlik *Falco columbarius*, pustułka *Falco tinnunculus*, przepiórka *Coturnix coturnix*, derkacz *Crex crex*, wodnik *Rallus aquaticus*, kropiatka *Porzana porzana*, zielonka *Porzana parva*, kokoszka wodna *Gallinula chloropus*, żuraw *Grus grus*, ostrzygojad *Haematopus ostralegus*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*, mornel *Eudromias morinellus*, siewka złota *Pluvialis apricaria*, siewnica *Pluvialis squatarola*, czajka *Vanellus vanellus*, kamusznik *Arenaria interpres*, biegus malutki *Calidris minuta*, biegus mały *Calidris temminckii*, biegus zmienny *Calidris alpina*, biegus krzywodzioby *Calidris ferruginea*, biegus rdzawy *Calidris canutus*, biegus płaskodzioby *Calidris falcinellus*, piaskowiec *Calidris alba*, płatkonóg sztyldodzioby *Phalaropus lobatus*, szablodziób *Recurvirostra avosetta*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, brodziec śniady *Tringa erythropus*, kszysk *Gallinago gallinago*, dubelt *Gallinago media*, batalion *Philomachus pugnax*, kulik wielki *Numenius arquata*, kulik mniejszy *Numenius phaeopus*, krwawodziób *Tringa totanus*, rycyk *Limosa limosa*, samotnik *Tringa ochropus*, łączak *Tringa glareola*, kwokacz *Tringa nebularia*, brodziec pławny *Tringa stagnatilis*, kulon *Burhinus oedipnemus*, śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, mewa mała *Larus minutus*, mewa siwa *Larus canus*, mewa srebrzysta *Larus argentatus*, mewa białogłowa *Larus cachinnans*, mewa żółtonoga *Larus fuscus*, mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*, rybitwa białoczelna *Sternula albifrons*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, rybitwa krótkodzioba *Gelochelidon nilotica*, rybitwa wielkodzioba *Hydroprogne caspia*, rybitwa czubata *Sterna sandvicensis*, rybitwa popielata *Sterna paradisea*, siniak *Columba oenas*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, turkawka *Streptopelia turtur*, kukułka *Cuculus canorus*, płomykówka *Tyto alba*, półdzka *Athene noctua*, puszczyk zwyczajny *Strix aluco*, uszatka *Asio otus*, puchacz *Bubo bubo*, lelek *Caprimulgus europaeus*, jerzyk *Apus apus*, dudek *Upupa epops*, zimorodek *Alcedo atthis*, żółna *Merops apiaster*, kraska *Coracias garrulus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięciołek *Dendrocopos minor*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, krętogłów *Jynx torquilla*, lerka *Lullula arborea*, skowronek *Alauda arvensis*, dymówka *Hirundo rustica*, oknówka *Delichon urbicum*, brzegówka *Riparia riparia*, pluszcz *Cinclus cinclus*, górniczek *Eremophila alpestris*, świergotek polny *Anthus campestris*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, świergotek drzewny *Anthus trivialis*, pliszka siwa *Motacilla alba*, pliszka żółta *Motacilla flava*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, jemiółuszka *Bombicilla garrulus*, pokrzywnica *Prunella modularis*, rudzik *Erithacus rubecula*, słowik szary *Luscinia luscinia*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, podróżniczek *Luscinia svecica*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, białorzytka *Oenanthe oenanthe*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, kos *Turdus merula*, śpiewak *Turdus philomelos*, paszkoł *Turdus viscivorus*, kwiczoł *Turdus pilaris*, drożdżik *Turdus iliacus*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, gajówka *Sylvia borin*, kapturka *Sylvia atricapilla*, piegża *Sylvia curruca*, cierniówka *Sylvia communis*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, świerszczak *Locustella naevia*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, brzęczka *Locustella luscinioides*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, trzcinia *Acrocephalus arundinaceus*, łożówka *Acrocephalus palustris*, zaganiacz *Hippolais icterina*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, mysikrólik *Regulus regulus*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, czarnogłówka *Poecile montanus*, sikora uboga *Poecile palustris*, czubotka *Lophophanes cristatus*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, bogatka *Parus major*, sosnowka *Parus ater*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, remiz *Remiz pendulinus*, kowalik *Sitta europaea*, pełzacz leśny *Certhia familiaris*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, gąsiorek *Lanius collurio*, srokosz *Lanius excubitor*, sroka *Pica pica*, sójka *Garrulus glandarius*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes*, kawka *Corvus monedula*, gawron *Corvus frugilegus*, wrona siwa *Corvus cornix*, kruk *Corvus corax*, szpak *Sturnus vulgaris*, wilga *Oriolus oriolus*, wróbel domowy *Passer domesticus*,

mazurek *Passer montanus*, zięba *Fringilla coelebs*, jer *Fringilla montifringilla*, makolągwa *Carduelis cannabina*, rzepołuch *Carduelis flavirostris*, czeczotka *Carduelis flammea*, szczygieł *Carduelis carduelis*, dzwonec *Chloris chloris*, czyż *Carduelis spinus*, kulczyk *Serinus serinus*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, śnieguła *Plectrophenax nivalis*, potrzos *Emberiza schoeniclus*, ortolan *Emberiza hortulana*, trznadel *Emberiza citrinella*, potrzyszcz *Emberiza calandra*;

- o ssaki – ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, ryjówka malutka *Sorex minutus*, zębiełek białawy *Crocidura leucodon*, rzęsosek rzeczek *Neomys fodiens*, jeż wschodni *Erinaceus roumanicus*, kret *Talpa europaea*, łasica *Mustela nivalis*, gronostaj *Mustela erminea*, wydra *Lutra lutra*, mysz zaroślowa *Apodemus sylvaticus*, karczownik ziemnowodny *Arvicola amphibius*, badyłarka *Micromys minutus*, bóbr *Castor fiber*, wiewiórka *Sciurus vulgaris*, orzesznica *Muscardinus avellanarius*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, wilk szary *Canis lupus*.

7.10 Walory krajobrazowe

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Na terenie gminy można wyróżnić kilka typów krajobrazu, tj. krajobraz miejski, krajobraz rolniczy z towarzyszącą zabudową, krajobraz dolinny związany doliną rzeki Bug oraz jego dopływów, a także krajobraz leśny.

Miasto Kosów Lacki skupia najwięcej mieszkańców, najważniejsze usługi społeczne oraz największe zakłady pracy. Ze względu na kilkukrotne zniszczenia oraz wysiedlenia na przestrzeni wieków, w Kosowie Lackim nie wytworzył się czytelny układ urbanistyczny typowy dla miast północnego i wschodniego Mazowsza oparty na centralnym rynku lub placu. Główną część miasta skupiającą najważniejsze usługi i najstarsze zabudowania tworzy ulica Wolności, która obecnie jest częścią drogi wojewódzkiej nr 695. Otoczona jest pierzeją dwukondygnacyjnych kamienic, a nad nią góruje wybudowany w latach 1907-1924 zabytkowy kościół parafialny. W czasie II wojny światowej ważnym wydarzeniem dla topologii miasta było utworzenie w nim getta żydowskiego. Rozwój przestrzenny miasta uwarunkowany jest przebiegiem rzeki Kosówki oraz drogi wojewódzkiej nr 627. Dolina Kosówki tworzy pas zieleni przecinającej miasto. Po jej zachodniej stronie, pomiędzy rzeką a drogą wojewódzką nr 627 powstały zwarte osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poprzecinane ortogonalną siatką ulic. Po wschodniej stronie rzeki zlokalizowana jest z kolei starsza, intensywniejsza zabudowa oraz najważniejsze usługi. Tereny przemysłowe, na których znajdują się m. in. zakład produkcji oleju rzepakowego Staoil, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska oraz zakłady mięsne, znajdują się w południowej i północno-wschodniej części miasta. Obrzeża Kosowa Lackiego wykorzystywane są pod produkcję rolną i zabudowę zagrodową. Wzdłuż ciągów komunikacyjnych stopniowo rozszerza się zabudowa mieszkaniowa.

Grunty rolne zajmują w gminie największą powierzchnię. Produkcją rolną, nawet jeżeli odbywa się na bardzo małą skalę lub własne potrzeby, zajmuje się większość mieszkańców wsi w gminie. W miejscowościach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa w typie ulicówek. We wsiach oprócz zabudowy mieszkaniowej znajdują się w większości jedynie siedziby ochotniczych straży pożarnych, świetlice wiejskie i niewielkie obiekty handlowe.

Zwarte zabudowania w miejscowościach wiejskich otaczają szachownice wąskich pól uprawnych, które przemieszane są z użytkami zielonymi, lasami oraz terenami zadrzewionymi i zakrzewionymi. Jest to korzystne z punktu widzenia krajobrazu, ponieważ tworzy się ekoton polno-leśny wzbogacający różnorodność biologiczną.

Lasy na terenie gminy zajmują obszar około 6 ha, co stanowi ok. 30% jej powierzchni. Najwięcej lasów znajduje się na zachodzie gminy, w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Przy północnej granicy gminy przepływa rzeka Bug, w zasięgu doliny rzecznej znajdują się miejscowości tj. Rytele Świąckie, Bojary,

Jakubiki, Wólka Okrąglik oraz Wólka Dolna. Drugą ważną rzeką jest Kosówka przecinająca miasto w osi północ-południe.

Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego

Dla województwa mazowieckiego, w tym dla obszaru gminy Kosów Lacki, został sporządzony *Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego*, który został przyjęty uchwałą nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie audytu krajobrazowego dla województwa mazowieckiego. W audycie krajobrazowym wskazano krajobrazy występujące na obszarze województwa mazowieckiego (w tym na obszarze gminy Kosów Lacki) oraz lokalizację krajobrazów priorytetowych¹⁰. Ponadto dla części z krajobrazów zidentyfikowano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów oraz określono rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów.

Na terenie gminy Kosów Lacki zidentyfikowano łącznie pięć typów krajobrazu, w tym 9 podtypów, które zaprezentowano w tabeli 5 oraz na rysunku 10. Spośród zidentyfikowanych krajobrazów wskazano 13 krajobrazów priorytetowych o kodach 14-318.78-190, 14-318.74-011, 14-318.74-027, 14-318.74-045, 14-318.74-046, 14-318.74-055, 14-318.91-015, 14-318.91-035, 14-318.91-054, 14-318.78-084, 14-318.94-173, 14-318.94-261, 14-318.94-263.

Tabela 5. Typy i podtypy krajobrazu na terenie gminy Kosów lacki (źródło: *Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024*)

typ, podtyp krajobrazu	typ rzeźby terenu	kod krajobrazu	zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów
1. Wód powierzchniowych 1b. Systemy wód płynących	Krajobrazy dolin	14-318.74-003	A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, umiarkowane, względnie stałe) A.1.7. Erozja gleb (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
2. Bagienno-łąkowe - głównie bezleśne 2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	Krajobrazy dolin	14-318.74-011*	A.1.7. Erozja gleb (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.2.1. Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) D.2.1. Odory - oddziaływanie składowisk, zakładów przemysłowych, obiektów hodowli przemysłowej itp. (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) D.3.3. Zanieczyszczenie wód (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) E.1.1. Zagrożenie powodziowe (zagrożenia potencjalne, niewielkie)
3. Leśne 3a. Z przewagą siedlisk	Krajobrazy równinne	14-318.78-190*	A.1.4. Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (zagrożenia istniejące, niewielkie, o narastającym natężeniu)

¹⁰ Krajobraz może być wskazany jako krajobraz priorytetowy, jeżeli jest szczególnie cenny ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnia co najmniej jedno z kryteriów, tj. unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowej ochrony prawnej, ważności krajobrazu.

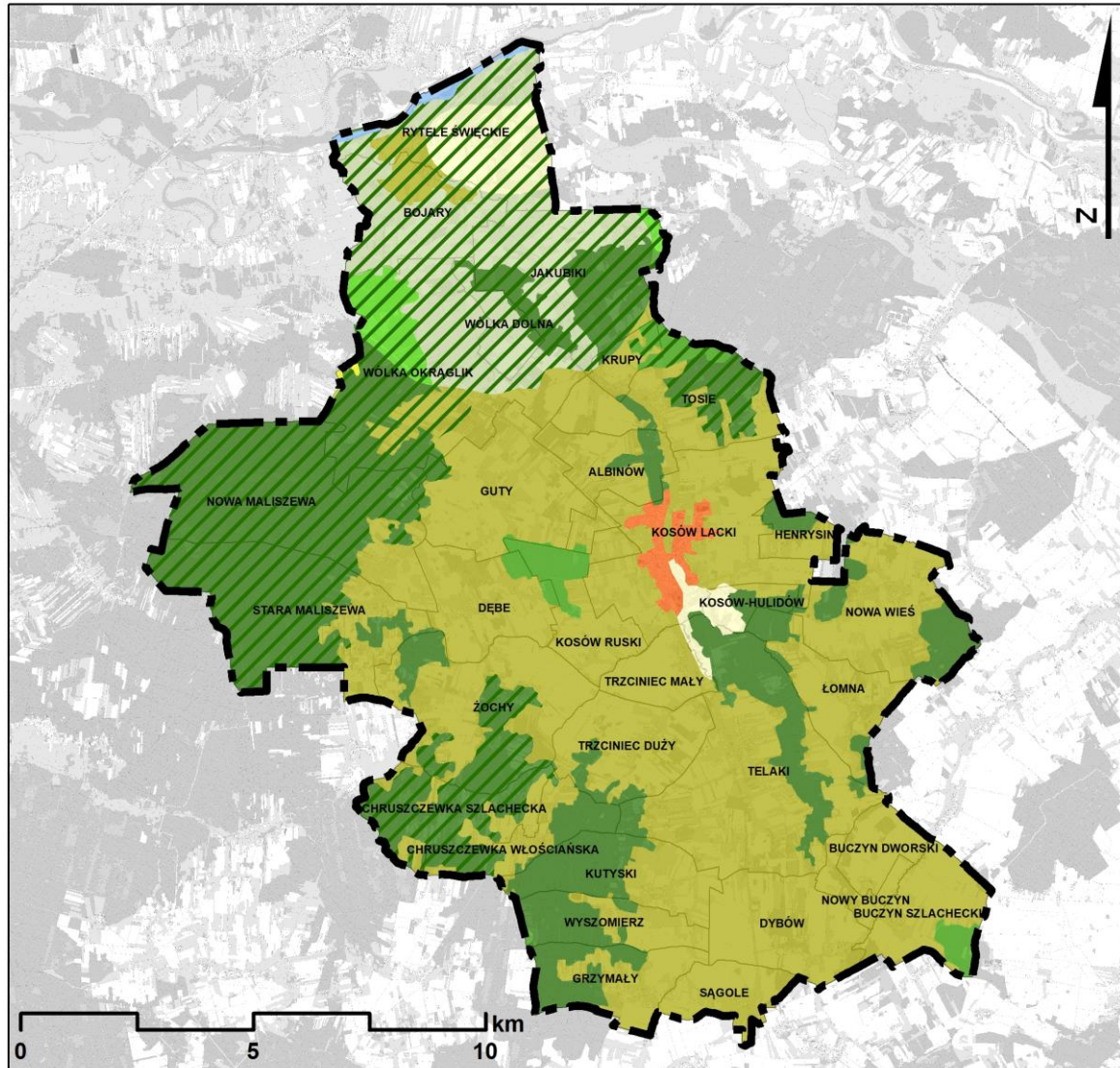
borowych			A.2.1. Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) C.1.3. Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) D.1.1. Hałas komunikacyjny i przemysłowy (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
	Krajobrazy dolin	14-318.74-045*	-
	Krajobrazy dolin	14-318.74-046*	A.1.4. Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
	Krajobrazy dolin	14-318.74-047	E.1.1. Zagrożenie powodziowe (zagrożenia potencjalne, duże)
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-255	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-256	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-257	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-258	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-259	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-260	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-261*	A.1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-262	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-263*	A.1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu (zagrożenia istniejące, umiarkowane, o narastającym natężeniu)
3. Leśne 3b. Z przewagą siedlisk lasowych	Krajobrazy dolin	14-318.91-035*	A.2.1. Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu)

	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-166	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-167	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-171	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-173*	A.2.1. Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.1.4. Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu) A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu)
3. Leśne 3c. Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	Krajobrazy dolin	14-318.74-055*	A.2.3. Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja zbiorowisk zaroślowych i leśnych na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
	Krajobrazy dolin	14-318.91-054*	A.2.1. Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu) E.1.1. Zagrożenie powodziowe (zagrożenia potencjalne, niewielkie)
6. Wiejskie 6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	Krajobrazy dolin	14-318.91-015*	A.2.5. Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) D.3.3. Zanieczyszczenie wód (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) E.1.1. Zagrożenie powodziowe (zagrożenia potencjalne, umiarkowane)
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-049	-

6. Wiejskie 6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	Krajobrazy równinne	14-318.78-076	A.1.4. Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
6. Wiejskie 6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy dolin	14-318.74-027*	E.1.1. Zagrożenie powodziowe (zagrożenia potencjalne, niewielkie)
	Krajobrazy równinne	14-318.78-084*	-
	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-082	A.1.3. Eksploatacja torfu (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.1.4. Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.1.6. Składowiska odpadów (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) C.1.3. Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych (zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe) A.3.3. Wzrost zagęszczenia barier ekologicznych w krajobrazie (zagrożenia potencjalne, duże)
8. Podmiejskie i osadnicze 8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	Krajobrazy pagórkowate	14-318.94-102	

* krajobraz priorytetowy

Rysunek 10. Typy i podtypy krajobrazu na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024)

granica gminy Kosów Lacki

obręby ewidencyjne

krajobraz priorytetowy

typ krajobrazu (podtyp):

1. Wód powierzchniowych (1b. Systemy wód płynących)

2. Bagienno-ławkowe - głównie bezleśne (2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk)

3. Leśne (3a. Z przewagą siedlisk borowych)

3. Leśne (3b. Z przewagą siedlisk lasowych)

3. Leśne (3c. Z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych)

6. Wiejskie (6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk)

6. Wiejskie (6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola)

6. Wiejskie

(6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości)

8. Podmiejskie i osadnicze

(8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim)

Tabela 6. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu (źródło: Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024)

Kod krajobrazu	14-318.74-003				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Utrzymanie naturalnego lub zbliżonego do naturalnego charakteru wód • Racjonalne zarządzanie wodą oraz ochrona jej zasobów • Ograniczanie zainwestowania terenów osuwiskowych • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów	• Prowadzenie gospodarki rybackiej z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska • Poprawa stanu elementów hydromorfologicznych (siedliskowych) w celu polepszenia warunków bytowania organizmów wodnych	• Renaturalizacja zagrożonych eutrofizacją odcinków rzek poprzez ograniczanie dopływu substancji biogennych • Poprawa warunków abiotycznych i stanu środowiska przyrodniczego wód	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Monitoring procesów osuwiskowych • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Utrzymanie drożności biologicznej rzek pełniących funkcję korytarzy ekologicznych • Ograniczanie presji antropogenicznej na	-

zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, m.in. poprzez kultywowanie oraz organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia - Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III - Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne			przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo Prowadzenie prac regulacyjnych rzek w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia przepustowości dróg wodnych	
---	--	--	--	---	--

Kod krajobrazu	14-318.74-011				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Zachowanie istniejących lądowych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania • Kształtowanie systemu przyrodniczego, zachowanie jego spójności przestrzennej oraz ochrona walorów krajobrazowych • Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych • Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej • Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej • Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią • Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki	• Utrzymanie hydrogenicznych siedlisk nieleśnych • Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem • Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na lądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne • Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych	• Częściowa renaturyzacja zmienionych antropogenicznie odcinków cieków wodnych, dolin zalewowych oraz zanikających siedlisk bagienno-łukowych • Ograniczanie antropogenicznych zanieczyszczeń wód	• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	• Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe • Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Stosowanie zabiegów	-

przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwanego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst				ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo • Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz	
--	--	--	--	---	--

w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
--	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.78-190				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej - Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych - Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko - Ochrona jakości krajobrazu w przypadku	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej	- Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi - Po zakończeniu eksploatacji złoże przeprowadzenie	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji,	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności - Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo	-

modernizacji istniejącej i realizacji nowej infrastruktury technicznej - Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji - Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego - Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy - Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia - Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu	Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na łąkowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne	rekultywacji terenu	wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	Stosowanie rozwiązań niwelujących uciążliwości akustyczne z poszanowaniem walorów krajobrazowych	
--	---	----------------------------	---	--	--

przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III					
--	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.74-045				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	-

- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia - Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III - Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego	i ochrona różnorodności biologicznej	siedliskowymi	przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań		
--	--------------------------------------	---------------	---	--	--

Kod krajobrazu	14-318.74-046				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej - Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	-

obiektów i otoczenia - Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju - Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III - Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.74-047				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne	Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla	Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów	Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla	-

• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią • Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III	związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego • Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej • Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych	rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi	chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	bytownia i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	
--	---	---	---	---	--

Kod krajobrazu	14-318.94-261				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	-

przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
--	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.94-263				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej	- Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi - Po zakończeniu eksploatacji złoże przeprowadzenie rekultywacji terenu	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	-

z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.91-035				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej - Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na łądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności - Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo	-

z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.94-173				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej - Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na łądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne	Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności	-

z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego					
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.74-055				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Zachowanie istniejących leśnych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania - Ochrona naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej - Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem	Przywrócenie naturalnej wilgotności, zagrożonym wysychaniem, siedliskom: bagiennym, łęgowym i olsowym	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności - Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód	-

i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego	• Ograniczanie sukcesji leśnej na tereny użytków zielonych i mokradeł				
---	---	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.91-054				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej - Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych - Zachowanie istniejących leśnych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania - Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych - Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią - Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"	- Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego - Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej - Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem	Przywrócenie naturalnej wilgotności, zagrożonym wysychaniem, siedliskom: bagiennym, łęgowym i olsowym	- Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych - Ustanawianie form ochrony zabytków - Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt - Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności - Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód - Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo	-

• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego	• Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na łądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne • Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych			i krajobrazowo	
---	--	--	--	----------------	--

Kod krajobrazu	14-318.91-015				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu	• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz • Ograniczanie niekorzystnego wpływu inwestycji liniowych na zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe	• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi • Ograniczanie antropogenicznych zanieczyszczeń wód	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Stosowanie rozwiązań	-

• Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej • Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią • Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne	• Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych		przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	niwelujących uciążliwości akustyczne z poszanowaniem walorów krajobrazowych	
---	---	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.78-076				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej	• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz	• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi • Po zakończeniu eksploatacji złoże przeprowadzenie rekultywacji terenu	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód	-

• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne			oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań		
---	--	--	---	--	--

Kod krajobrazu	14-318.74-027				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią	• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz • Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych	• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód	-

• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego			współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań		
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.78-084				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie	• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz	• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód	-

tz. "uchwał krajobrazowych" - Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu - Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia - Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju - Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego			współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań		
---	--	--	--	--	--

Kod krajobrazu	14-318.94-082				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Gospodarowanie zasobami torfu z poszanowaniem zasad ochrony środowiska	• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz • Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych,	• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi • Rekultywacja wyrobisk potorfowych • Po zakończeniu eksploatacji złoża przeprowadzenie rekultywacji terenu • Po zakończeniu eksploatacji przeprowadzenie rekultywacji składowiska	• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego zrehabilitowanych składowisk odpadów • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form	• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Prowadzenie	-

• Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,	w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz		• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań	działalności inwestycyjnej z zachowaniem drożności korytarzy ekologicznych	
--	--	--	--	---	--

m.in. poprzez kultywowanie oraz organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje					
--	--	--	--	--	--

Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 wyznaczone są na podstawie dwóch unijnych dyrektyw: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, potocznie zwanej *dyrektywą ptasią* oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory zwanej *dyrektywą siedliskową*.

W ramach programu Natura 2000 wyznaczone zostały dwa rodzaje obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - tzw. obszary „ptasie” oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) - tzw. obszary „siedliskowe”.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), w odniesieniu do obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Gmina Kosów Lacki położona jest w zasięgu dwóch obszarów Natura 2000¹¹:

- obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu PLB140001,
- specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska PLH140011.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu

Obszar Natura 2000 Doliny Dolnego Bugu obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi. Wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną.

Przedmiotem ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu stały się gatunki ptaków związanych z ekstensywnie użytkowanymi terenami otwartymi oraz wodami powierzchniowymi, wśród nich m.in. bocian czarny, bocian biały, cyranka, płaskonos, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kszyszek, wodnik, kropiatka, zielonka, derkacz i wiele innych.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu ustanowiono plan zadań ochronnych¹², w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Poniżej, w tabeli 7, wymieniono działania ochronne wskazane na obszarze gminy Kosów Lacki.

¹¹ Przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (stanowiska i siedliska zwierząt, siedliska przyrodnicze) wraz ze wskazaniem działań ochronnych zostały wskazane na Załączniku II do opracowania ekofizjograficznego (rysunek).

¹² Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014 r., poz. 9006] [Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 3204] [Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2014 r., poz. 3080]

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 2 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2016 r., poz. 7343] [Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 3239] [Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2016 r., poz. 3411]

Tabela 7. Działania ochronne na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001 (źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001)

Lp. ¹³	Przedmioty ochrony	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	A030 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	<u>Czynna ochrona gniazd bociana:</u> Montaż platform na czynnych słupach napowietrznych linii energetycznych przenoszenie na nie istniejących gniazd ze słupów energetycznych; montaż platform na słupach wolnostojących, nieenergetycznych; usuwanie części materiału ze zbyt wysokich i ciężkich gniazd. Prace należy prowadzić w okresie październik-luty. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	RDOŚ na podstawie porozumienia zawartego z Zakładem Energetycznym.
2	A030 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	<u>Czynna ochrona legów:</u> Izolowanie przewodów elektrycznych na niewielkich odcinkach przy słupach energetycznych. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Prace prowadzone w okresie październik-luty.	RDOŚ na podstawie porozumienia zawartego z Zakładem Energetycznym.
9	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> A055 Cyranka <i>Anas querquedula</i> A056 Płaskonos <i>Anas clypeata</i> A084 Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i> A122 Derkacz <i>Crex crex</i> A136 Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> A137 Sieweczka obrożna <i>Charadrius hiaticula</i> A153 Kszyk <i>Gallinago gallinago</i> A156 Rycyk <i>Limosa limosa</i> A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> A162 Krwawodziób <i>Tringa totanus</i> A193 Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i> A195 Rybitwa białoczelna <i>Sternula albifrons</i>	<u>Działanie fakultatywne:</u> Objęcie terenu użytkowaniem zgodnie z wymogami tożsamymi do pakietu ornitologicznego według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	RDOŚ Właściciele lub zarządcy gruntów. Działanie jest obowiązkowe dla właścicieli gruntów korzystających z systemów wsparcia bezpośredniego w rolnictwie natomiast fakultatywne, na podstawie umowy z RDOŚ, dla pozostałych właścicieli gruntów.
12	A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Wykonanie ekspertyzy hydrologicznej. Podjąć podtopienie lekkie obszaru wzdłuż rzeki Kosówki, na szerokość między innymi 100 m. Proponuje się instalacje zastawki w zachodniej części wyznaczonego siedliska, która spiętrzy wodę. Głębokość zalania szuwaru powinna wynosić około 20 cm. Prace realizować w okresie zimowym – do 1 kwietnia. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	Właściciele lub zarządcy gruntów na podstawie umowy z RDOŚ.

Obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska

Obszar Ostoi Nadbużańskiej, podobnie jak obszar Doliny Dolnego Bugu, obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego z charakterystycznym dla doliny Bugu krajobrazem, obfitującym w starorzeczka, łachy i piaszczyste skarpy nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Większość doliny pokryta jest przez suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Do Ostoi Nadbużańskiej włączony jest także kompleks lasów liściastych między Drażniewem i Platerowem.

¹³ zgodnie z numeracją w Planie zadań ochronnych

Przedmiotem ochrony stały się tu:

- Zbiorowiska o charakterze naturalnym dotyczące środowisk wodnych – jest to roślinność drobnych zbiorników – oczek i starorzeczy, szuwały i roślinność tarasów zalewowych:
 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami *Nymphaeion*, *Potamion*;
 - zbiorowiska zalewanych mulistych brzegów rzek;
 - zbiorowiska ziołorośli nadrzecznych.
- Zbiorowiska o charakterze naturalnym dotyczące płatów roślinności porastających podłoża piaszczyste, praktycznie pozbawione pokrywy glebowej:
 - ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe;
 - wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
 - suche wrzosowiska;
 - murawy kserotermiczne.
- Zbiorowiska o charakterze seminaturalnym dotyczące łąk kośnych występujących głównie w dolinie Bugu:
 - niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie;
 - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe;
 - łąki selernicowe.
- Zbiorowiska leśne:
 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny;
 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe;
 - łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe;
 - ciepłolubne dąbrowy;
 - sosnowy bór chrobotkowy.

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska ustanowiono plan zadań ochronnych¹⁴, w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Dla siedlisk podlegających ochronie zdefiniowano liczne zadania ochronne, w granicach gminy Kosów Lacki do zadań tych należy czynna ochrona siedlisk muraw napiaskowych polegająca na wycinaniu i karczowaniu podrostów drzew na tych terenach.

Poniżej, w tabeli 8, wymieniono działania ochronne wskazane na obszarze gminy Kosów Lacki.

¹⁴ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014 r., poz. 8654]

Tabela 8. Działania ochronne na obszarze Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011)

Lp. ¹⁵	Przedmioty ochrony	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2330 Wydmę śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus, Agrostis</i>)	Ograniczenie lub eliminacja procesów sukcesji poprzez wycinanie i karczowanie podrostu drzew. Karczowanie karp korzeniowych powoduje odsłonięcie gleby, co sprzyja rozwojowi muraw napiaskowych i suchych wrzosowisk. Po przeprowadzonym zabiegu udział podrostu drzew na powierzchni powinien wynosić poniżej 10%. Zabieg wycinania i karczowania należy przeprowadzić co 3 lata, przed rozwinięciem się liści, co zapobiega silnemu odnawianiu i rozrastaniu usuwanych gatunków z szybkim korzeniowym a uzyskaną biomasę należy usunąć z powierzchni. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ, albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego gospodarujący nieruchomością w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony przyrody na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ.

Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego

Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z uchwałą Nr 121/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2024 r. poz. 11349) celem ochrony Parku jest:

- ochrona wartości przyrodniczych:
 - zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jego doliny z dużą ilością starorzeczy i odnóg;
 - zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych, bogactwa szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych;
 - zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych;
- ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych:
 - zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej;
 - zachowanie tradycyjnej funkcji wsi oraz rozwój rzemiosła ludowego;
- ochrona walorów krajobrazowych:
 - zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego;
 - zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmami.

W celu zabezpieczenia Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka funkcjonuje otulina, tj. strefa ochronna granicząca z Parkiem. Park wraz z otuliną obejmuje obszar o powierzchni 112 288 ha, w tym powierzchnia Parku wynosi 73 732,3 ha, powierzchnia otuliny wynosi 38 555,7 ha.

Na obszarze Parku obowiązują następujące zakazy:

1. zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego

¹⁵ zgodnie z numeracją w Planie zadań ochronnych

ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

2. zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
3. zakaz pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
4. zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
5. zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
6. zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,- z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
7. zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
8. zakaz wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
9. zakaz utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
10. zakaz organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
11. zakaz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zakaz, o którym mowa w pkt 3, nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nie przekraczającej 2 ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20 000 m³, a działalność będzie prowadzona bez użycia środków strzałowych - zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze.

Zakaz, o którym mowa w pkt 6, nie dotyczy:

- obszarów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- budowy nowych obiektów budowlanych w granicach wyznaczonych przez obwiednię prowadzoną w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są te budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m, pod warunkiem że odległość tej obwiedni nie będzie mniejsza niż 50 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, a także od zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Przez zwartą zabudowę rozumie się zgrupowanie nie mniej niż 5 budynków, z wyjątkiem wyłącznie gospodarczych pomiędzy, którymi największa odległość sąsiadujących ze sobą budynków istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały, nie przekracza 100 m.

Zakaz, o którym mowa w pkt 11, nie dotyczy dróg wodnych rzek Bug i Narew - zgodnie z ustawą z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej.

Rezerwat przyrody Bojarski Grąd

Rezerwat przyrody Bojarski Grąd został utworzony w 1996 r. i zajmuję obszar o powierzchni 7,02 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych zwydmienia śródłąkowego, stanowiącego wartościowy obiekt geobotaniczny z rzadkimi zbiorowiskami roślinnymi, który jest siedliskiem rzadkich i chronionych gatunków roślin. Dla rezerwatu obowiązują zadania ochronne przyjęte Zarządzeniem Nr 42 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”, które polegają na monitoringu siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych obszaru rezerwatu wraz z inwentaryzacją zasobów przyrodniczych.

Użytki ekologiczne

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody GDOŚ na terenie gminy Kosów Lacki (w obrębach ewidencyjnych Rytele Święckie, Jakubiki, Wólka Okrąglik, Tosie, Stara Maliszewa, Nowa Wieś) zlokalizowanych jest 13 użytków ekologicznych.

Tabela 9. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: CRFOP GDOŚ, stan na lipiec 2025 r.)

lp.	nazwa	rodzaj użytku	akt prawny ustanawiający	cel ochrony
1	Jezioro Borek - użytek 588	naturalny zbiornik wodny	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dn. 19.02.2002 r. w sprawie wprowadzenia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2002 r. Nr 64, poz. 1292)	zbiornik wodny
2	użytek 589	starorzecze		starorzecze
3	użytek 590	wydma		wydma - ugór
4	użytek 591	bagno		bagno
5	Broda - użytek 592	bagno		bagno
6	użytek 593	bagno		bagno
7	użytek 594	płaty nieużytkowanej roślinności		nieużytek, jezioro śródlądne
8	użytek 595	bagno		bagno śródlądne
9	Turzyca 1, Turzyca 2 - użytek 596	bagno		bagno, nieużytek
10	użytek 597	bagno		bagno śródlądne
11	użytek 598	bagno		bagno śródlądne
12	Topiel 3 - użytek 599	bagno		bagno
13	Topiel 2, Grząskie - użytek 600	bagno		bagno, grunty zakrzewione i zadrzewione

Pomniki przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody GDOŚ na terenie gminy Kosów Lacki (w obrębach ewidencyjnych Nowa Maliszewa, Tosie, Guty, Dębe, Kutyski) zlokalizowanych jest 8 pomników przyrody.

Tabela 10. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Kosów Lacki (źródło: CRFOP GDOŚ, stan na lipiec 2025 r.)

lp.	typ pomnika	gatunek drzewa	akt prawny ustanawiający
1	wieloo obiektowy (dwa drzewa)	dagle zja zielona <i>Pseudotsuga menziesii</i>	Rozporządzenie Nr 140 Wojewody Mazowieckiego z dnia 4 września 2000 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2000 r. Nr 106, poz. 1033)
2	wieloo obiektowy (dwa drzewa)	żywo tnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>	
3	jednoo obiektowy (drzewo)	sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i>	
4	jednoo obiektowy (drzewo)	robinia akacja <i>Robinia pseudoacacia</i>	
5	wieloo obiektowy (cztery drzewa)	jałow iec pospolity <i>Juniperus communi</i>	Rozporządzenie Nr 255 Wojewody Mazowieckiego z dnia 1 października 2001 r. w sprawie wprowadzenia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2001 r. Nr 212, poz. 3672)
6	jednoo obiektowy (drzewo)	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
7	wieloo obiektowy (cztery drzewa)	robinia akacja <i>Robinia pseudoacacia</i>	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu Sokołowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2009 r. Nr 36, poz. 860)
8	wieloo obiektowy (trzy drzewa)	sosna czarna <i>Pinus nigra</i>	

7.12 Korytarze ekologiczne

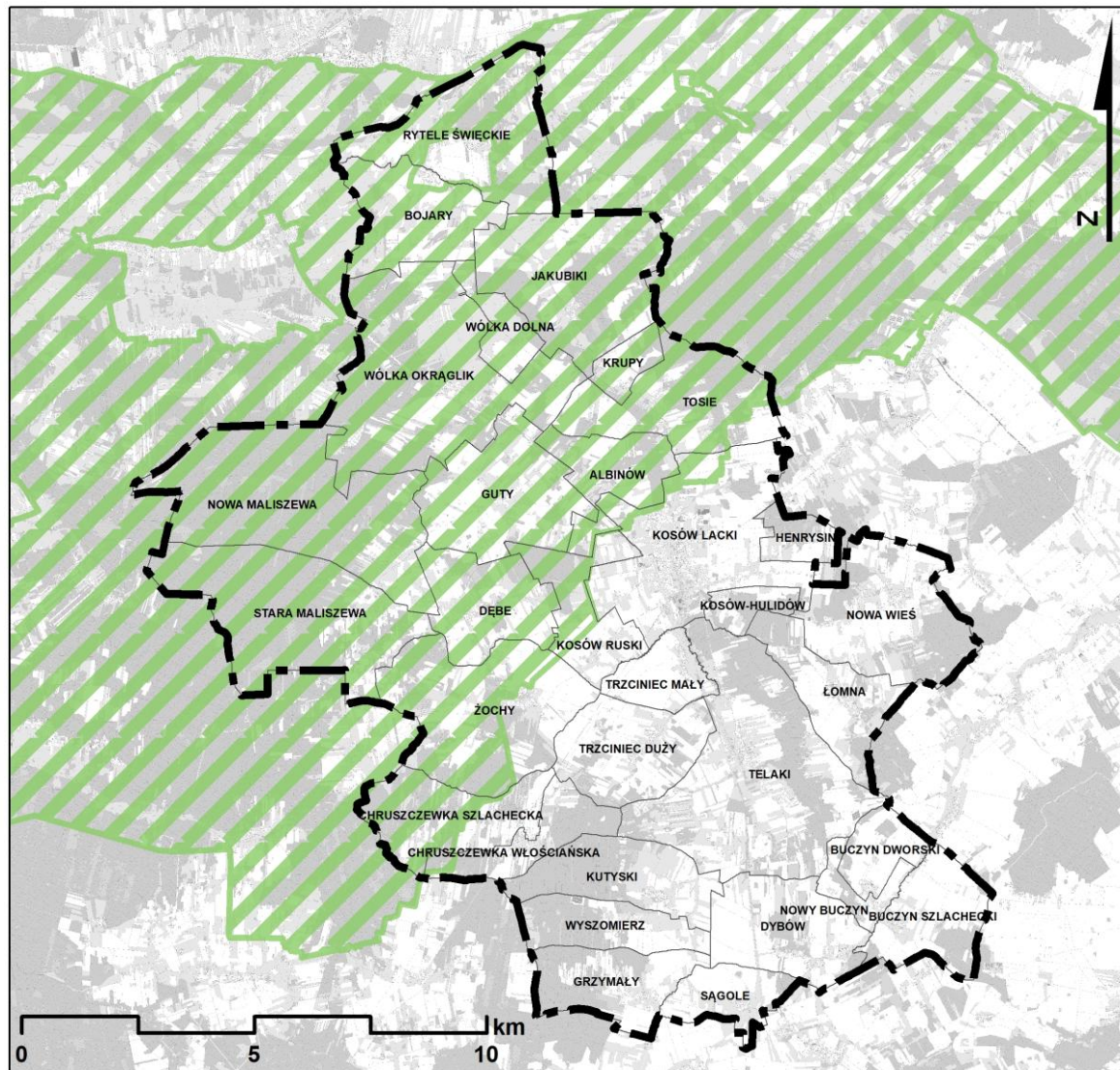
Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym również dla roślin. W zależności od wielkości i długości można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych. Istnieje kilka koncepcji o znaczeniu ogólnopolskim i regionalnym dotyczących systemów powiązań obszarów przyrodniczych.

Sieć ogólnopolska korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000

Koncepcja korytarzy ekologicznych została przedstawiona w projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 opracowanym na zlecenie Ministerstwa Środowiska pod redakcją Jędrzejewskiego. W ramach projektu wyznaczono spójną sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze ekologiczne łączące je w ekologiczną całość. Korytarze wskazano przy uwzględnieniu łączności pomiędzy różnymi elementami siedliska przyrodniczego, a także dróg migracji zwierząt – posłużono się dostępnymi danymi o przemieszczaniu się dużych ssaków kopytnych (sarna, jeleń, dzik, łoś) i drapieżnych (niedźwiedź, wilk, ryś). Wyróżniono 7 korytarzy głównych, z czego na terenie gminy Kosów Lacki występują obszary znajdujące się w zasięgu Korytarza Północno-Centralnego (KPnC) – korytarz Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4).

Główny (G) Korytarz Północno-Centralny (KPnC) rozpoczyna się w Puszczy Białowieskiej, przechodzi przez Lasy Mielnickie, dolinę Bugu, Puszcze Białą, gdzie rozdziela się na dwa główne odgałęzienia – jedno prowadzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszcze Kurpiowską i Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, a drugie dochodzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszcze Kampinoską i dolinę Wisły, skąd przez Puszcze Bydgoską, Lasy Sarbskie, Puszcze Notecką i Lasy Lubuskie dochodzi do Parku Narodowego Ujście Warty.

Rysunek 12. Przebieg korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4) przez teren gminy Kosów Lacki (źródło: Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011)

- granica gminy Kosów Lacki
- obręby ewidencyjne
- korytarz ekologiczny Dolina dolnego Bugu (GKPnC-4)

8 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska

8.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenia powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa mazowieckiego wydzielone zostały 4 strefy, gmina Kosów Lacki została zaliczona do strefy mazowieckiej.

Tabela 11. Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2024. GIOŚ Warszawa, 2025)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń										
	NO ₂ ¹⁶	SO ₂	CO	PM10	PM2,5	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A/A1	C	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	- ¹⁷	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;

klasa A1 – stężenia pyłu PM2,5 nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla II fazy;

klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom docelowy;

klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Na podstawie klasyfikacji stref województwa mazowieckiego za rok 2024 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi w jednej strefie – strefie mazowieckiej. Strefa ta została zakwalifikowana do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Ponadto, w 2024 roku, na obszarze wszystkich stref województwa mazowieckiego przekroczony został poziom celu długoterminowego dla ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz w strefie mazowieckiej ze względu na ochronę roślin, w wyniku czego strefy otrzymały klasę D2. Poziom celu długoterminowego, zgodnie z przepisami prawa, powinien być dotrzymany od 2020 roku. Dla pozostałych zanieczyszczeń tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, tlenków azotu, ozonu, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, oraz ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe zawieszonym PM10 odpowiednio poziomy dopuszczalne lub docelowe na terenie wszystkich stref województwa mazowieckiego zostały dotrzymane. Strefy w ocenie uzyskały klasę A. Klasyfikacji stref dokonano na podstawie pomiarów wykonanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2024 r. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu w pyłe

¹⁶ dla roślin NO_x

¹⁷ nie przeprowadzono klasyfikacji

zawieszonym PM10 oraz obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu został wskazany na podstawie metody obiektywnego szacowania opartej o wyniki matematycznego modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu wykonanego przez IOŚ-PIB.

W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza zwłaszcza w odniesieniu do zanieczyszczeń pyłowych. Poprawa jakości powietrza w roku 2024 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza wynikających m.in. z realizacji programu ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego i uchwały antysmogowej oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Ciepłe, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Jednocześnie, wystąpienie w miesiącach zimowych (styczniu i lutym) opadów przewyższających normy wieloletnie oraz częstsze występowanie okresów wietrznych, skutkowało niższymi niż w latach wcześniejszych stężeniami zanieczyszczeń. Działania w zakresie poprawy jakości powietrza w województwie mazowieckim są realizowane w oparciu o programy ochrony powietrza. Obecnie na terenie województwa m.in. obowiązują:

- uchwała nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu;
- uchwała nr 134/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu.

Programy te są dokumentami, które wskazują istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określają działania, których wdrożenie ma na celu poprawę jakości powietrza.

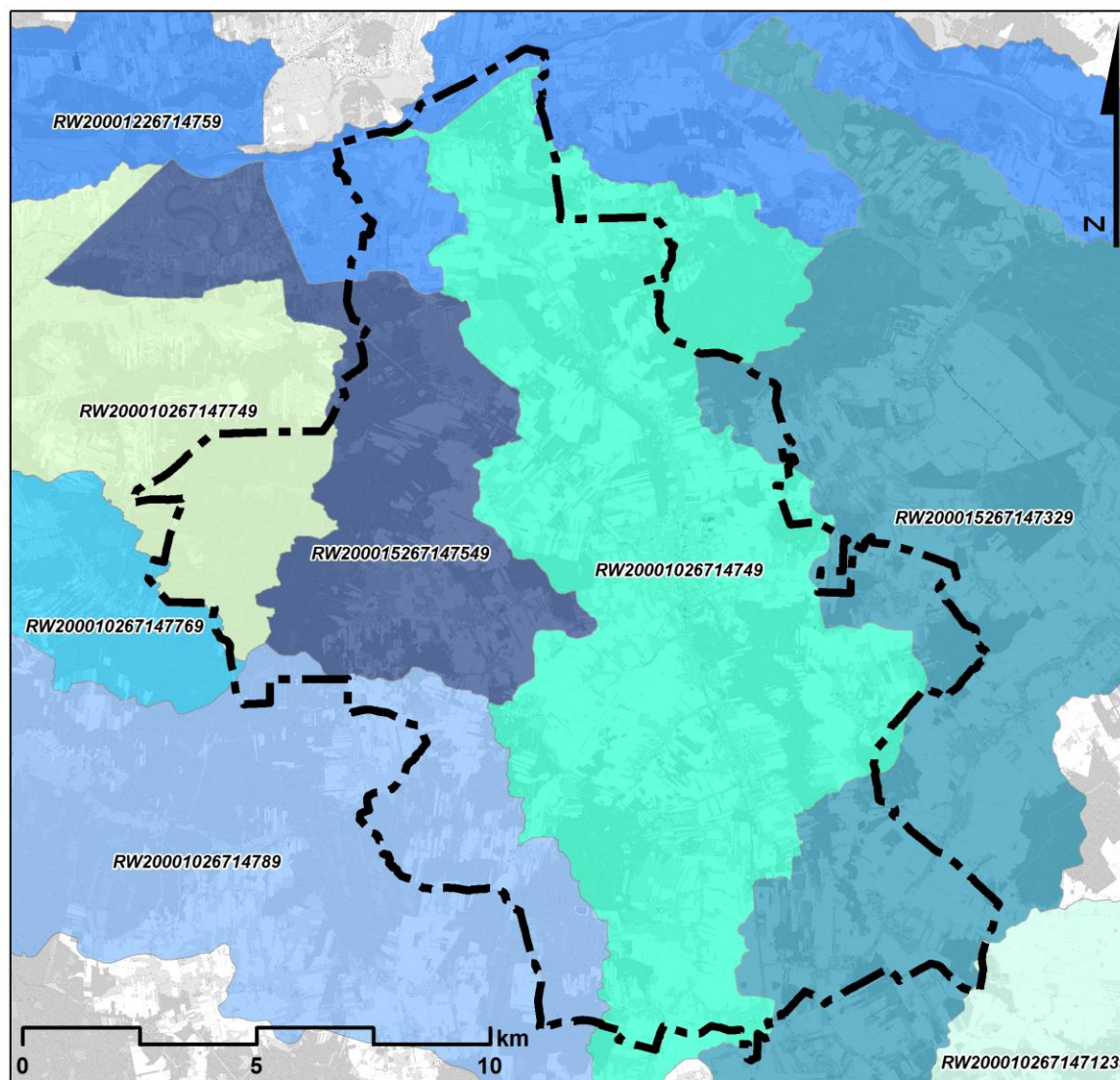
Wody powierzchniowe

Jakość wód powierzchniowych zależy od wielu czynników naturalnych i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki. Celem monitoringu wód powierzchniowych, zgodnie z art. 349 ust.1. pkt 1 ustawy Prawo wodne, jest pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Gmina Kosów Lacki położona jest w zasięgu 8 jednolitych części wód powierzchniowych, tj.:

- o JCWP Cetynia do Okna RW2000102671471239;
- o JCWP Kosówka RW20001026714749;
- o JCWP Kanał Kacapski RW200010267147749;
- o JCWP Bojewka RW200010267147769;
- o JCWP Ugoszcz RW20001026714789;
- o JCWP Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759;
- o JCWP Buczynka RW200015267147329;
- o JCWP Treblinka RW200015267147549.

Rysunek 13. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych IlaPGW, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie)

- granica gminy Kosów Lacki
- JCWP**
- Cetynia do Okna RW2000102671471239
 - Kosówka RW20001026714749
 - Kanał Kacapski RW200010267147749
 - Bojewka RW200010267147769
 - Ugoszcz RW20001026714789
 - Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759
 - Buczynka RW200015267147329
 - Treblinka RW200015267147549

Monitoringiem¹⁸ prowadzonym przez GIOŚ w okresie do 2021 r. objęte było sześć¹⁹ z ośmiu ww. JCWP. Stan wód JCWP oceniony został jako zły. Wszystkie JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego.

¹⁸ JCWP posiadające ustalony ppk w okresie 2016-2021

Tabela 12. Ocena stanu JCWP na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022 r.)

nazwa JCWP	kod JCWP	stan / potencjał ekologiczny	wskaźniki determinujące stan ekologiczny	stan chemiczny	wskaźniki determinujące stan chemiczny	stan ogólny
Cetynia do Okna	RW2000102671471239	umiarkowany stan ekologiczny	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrofity	poniżej dobrego	benzo(a)piren, fluoranten; nie dotyczy	zły
Kosówka	RW20001026714749	umiarkowany stan ekologiczny	BZT5, azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	zły
Kanał Kacapski	RW200010267147749	umiarkowany stan ekologiczny	OWO, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren; nie dotyczy	zły
Bojewka	RW200010267147769	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy; makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	dobry	nie dotyczy	brak danych
Ugoszcz	RW20001026714789	zły stan ekologiczny	OWO; makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery, heptachlor	zły
Bug od granicy w Niemirowie do Broku	RW20001226714759	słaby stan ekologiczny	BZT5, OWO; fitoplankton, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery, heptachlor	zły
Buczynka	RW200015267147329	umiarkowany stan ekologiczny	przewodność; nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	zły
Treblinka	RW200015267147549	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy; makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	dobry	nie dotyczy	brak danych

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022 r.)* wszystkie osiem JCWP stanowią naturalne części wód i są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, szczegółową ich charakterystykę przedstawia tabela 13.

¹⁹ Stan JCWP Bojewka oraz JCWP Treblinka został oceniony na podstawie oceny eksperckiej.

Tabela 13. Charakterystyka JCWP (źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022 r.)

kod JCWP	Cetynia do Okna RW2000102671471239	Kosówka RW20001026714749	Kanał Kacapski RW200010267147749	Bojewka RW200010267147769	Ugoszcz RW20001026714789	Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759	Buczynka RW200015267147329	Treblinka RW200015267147549
stan JCWP	zły	zły	zły	b.d.	zły	zły	zły	b.d.
cel środowiskowy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny
ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona
odstępstwo	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione	Tak, zostało ustanowione

	odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia	zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia

oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	oraz pogorszenie jakości tych wód	zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	użytek ekologiczny Derkacz	Nadbużański Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska, użytek ekologiczny - użytek 594	rezerwat przyrody Mokry Jegiel, Nadbużański Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska	rezerwat przyrody Mokry Jegiel, Nadbużański Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska	rezerwat przyrody Czaplowizna, Nadbużański Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Dolina Liwca, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska, użytki ekologiczne - użytek 479, użytek 482, użytek 483, użytek 484, użytek 489, użytek 491, użytek 493, Wydmy zielenieckie, użytek 494, użytek 496,	rezerwat przyrody Kózki, rezerwat przyrody Skarpa Mołożewska, rezerwat przyrody Wydma Mołożewska, rezerwat przyrody Przekop, Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu, Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu, Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Puszcza Biała, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska, użytek ekologiczny - użytek 10, bez nazwy, użytek 585,	Nadbużański Park Krajobrazowy, Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska, użytek ekologiczny - użytek 784, Turzyca 1, Turzyca 2 - użytek 596	Nadbużański Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska, użytek ekologiczny - Topiel 2, Grząskie - użytek 600, użytek 593, użytek 598, Topiel 3 - użytek 599

						użytek 7, użytek 503, użytek 5, użytek 6, Białe jezioro - użytek 783, użytek 786, Jezioro Borek - użytek 588, użytek 589		
Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

Jakość wód podziemnych

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry. Gmina Kosów Lacki położona jest w granicach JCWPd nr 55.

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Kosów Lacki nie znajdują się żadne punkty pomiarowe, najbliższe punkty pomiarowe znajdują się na terenie gmin: Małkinia Górna, Miedzna i Liw.

Tabela 14. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2022 r. (źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - aktualność udostępnionych informacji zgodna z datą ich przygotowania – marzec 2023)

powiat/gmina	miejsowość (numer punktu pomiarowego)	JCWPd	zwierciadło wody	klasa jakości w punkcie
węgrowski/Miedzna (gm. wiejska)	Miedzna (2545)	55	napięte	II (wody dobrej jakości)
węgrowski/Liw (gm. wiejska)	Jartypory (3344)	55	napięte	II (wody dobrej jakości)
ostrowski/Małkinia Górna (gm. wiejska)	Prostyń (5770)	55	swobodne	III (wody zadowalającej jakości)

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022 r.)* wody podziemne JCWPd nr 55 charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy).

JCWPd nr 55 stanowi jednolitą część wód przeznaczoną do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W granicach JCWPd nr 55 znajdują się obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (rezerwat przyrody – 23, parki krajobrazowe – 2, obszary Natura 2000 OSO – 4, obszary Natura 2000 SOO – 7, obszary chronionego krajobrazu – 9, użytki ekologiczne – 132).

8.2 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń

Główne zagrożenia środowiska występujące na terenie gminy Kosów Lacki to:

- nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa – spływ nieoczyszczonych ścieków bytowych niesie za sobą zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleb, a tym samym siedlisk i żyjących tam gatunków zwierząt – należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych, natomiast na terenach gdzie ze względów ekonomicznych budowa kanalizacji sanitarnej jest niemożliwa odprowadzanie ścieków może odbywać się poprzez indywidualny system oczyszczania (do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków), przy założeniu, iż spełniają one wymogi techniczne, w oparciu o przepisy odrębne.

- niska emisja – zanieczyszczenie powietrza w wyniku ogrzewania budynków – ogólnym rozwiązaniem dla ograniczenia niskiej emisji jest modernizacja indywidualnych systemów grzewczych i termomodernizacja budynków.
- hałas, którego głównym źródłem są szlaki komunikacyjne – możliwe jest ograniczenie uciążliwości akustycznych poprzez lokalizację pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg przebiegających przez tereny zabudowane, a także modernizację nawierzchni drogowych (wymiana na cichą nawierzchnię). W przypadku posadowienia nowej zabudowy należy maksymalnie odsunąć nowe budynki od pasa drogowego, wskazane jest także stosowanie elementów osłaniających i ekranujących przed hałasem, np. w postaci stolarki okiennej o podwyższonej izolacyjności akustycznej.

9 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Wieloletnie prace nad poprawą jakości środowiska prowadzone na terenie gminy Kosów Lacki od lat przynoszą efekty i można spodziewać się dalszych postępów, szczególnie w zakresie:

- rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki ściekowej;
- modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem, co ma na celu ograniczenie niskiej emisji.

Analiza polityki przestrzennej gminy Kosów Lacki zawarta w dotychczas opracowywanych dokumentach (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte uchwałą Nr XXXI/219/2018 Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki z dnia 23 maja 2018 r., obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) pozwala stwierdzić, że dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego będzie wykazywał tendencje do utrzymania rolniczego charakteru gminy oraz uzupełniania i zagęszczania istniejącej zabudowy, z możliwością wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, podporządkowując się z reguły istniejącemu i projektowanemu układowi drogowemu oraz sieci infrastruktury technicznej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości terenów funkcjonujących przyrodniczo.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688 ze zm.) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do końca 2025 roku.

Plan ogólny jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jego normatywna część dotyczy najważniejszych ustaleń w zakresie strefowania obszaru gminy oraz ustaleń nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

10.1.1 Zagrożenie osuwiskowe

Zgodnie z definicją Kleczkowskiego osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywołwana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, spęływania, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał. Ruchy skał odbywają się w postaci osuwania i obrywu.

Zgodnie z polskim prawodawstwem istnieje obowiązek uwzględniania w dokumentach planistycznych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) oraz ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82), zgodnie z którą ochrona gruntów rolnych i leśnych polega m.in. na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej/leśnej, powstającym wskutek działalności nierolniczej/nieleśnej i ruchów masowych ziemi (art. 3 ust. 1 pkt 2 oraz art. 3 ust. 2 pkt 2). Obowiązek prowadzenia obserwacji i rejestru terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (art. 110a ust. 1) posiada starosta.

Na obszarze gminy Kosów Lacki zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej PIG-PIB nie występują udokumentowane osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi.

10.1.2 Zagrożenie powodziowe

W gminie Kosów Lacki zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Bug (lewy dopływ Narwi) oraz jej lewy dopływ – rzeka Kosówka. Rzeka Bug została obwałowana. W zakresie oceny ryzyka powodziowego dla obszaru gminy obowiązują mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP)²⁰. Na MZP wskazano obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. wody dziesięcioletnie), o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. wody stuletnie) oraz o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=0,2%, tzw. wody pięćsetletnie) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od Bugu znajdują się grunty pomiędzy korytem rzeki a wałem przeciwpowodziowym, natomiast od rzeki Kosówka niezabudowane grunty rolne.

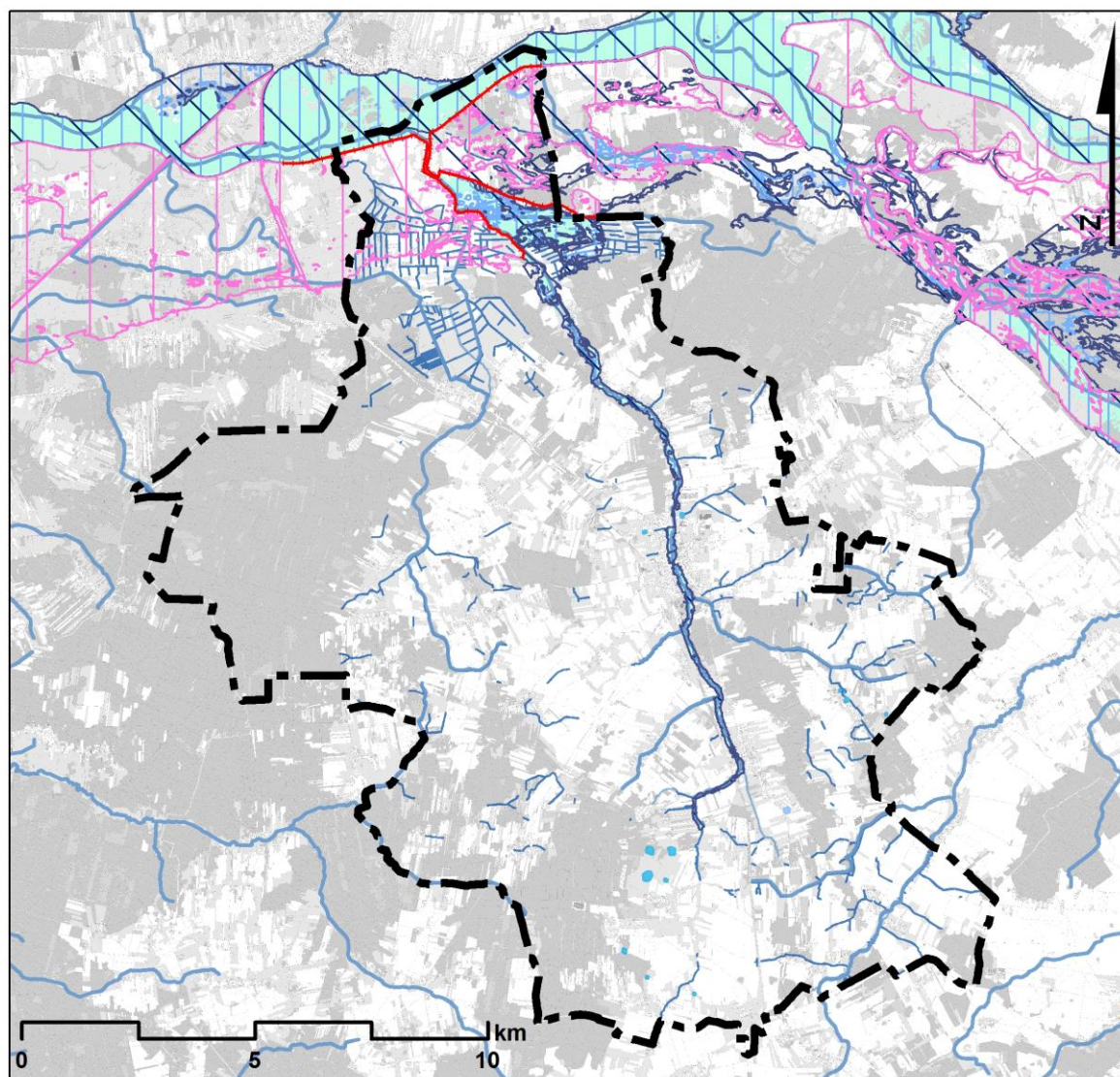
Pozostałe rzeki przepływające przez obszar gminy nie stanowią zagrożenia powodziowego.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, tj. Q=1% i Q=10%, występują ograniczenia dla zagospodarowania terenu, które wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi.

Według ustawy – Prawo wodne, nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

²⁰ Dane pochodzące z aktualizacji map zagrożenia powodziowego, które w dniu 7.09.2022 r. zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) zostały podane do publicznej wiadomości.

Rysunek 14. Zagrożenie powodziowe w gminie Kosów Lacki (źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie)

- granica gminy Kosów Lacki
- rzeki
- rowy melioracyjne
- zbiorniki wodne
- stawy rybne
- wały przeciwpowodziowe
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 10 lat
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 100 lat
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat
- obszar zagrożenia powodziowego w przypadku zniszczenia wału przeciwpowodziowego

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

Zgodnie z Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP) przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r., poz. 2739) w granicach gminy Kosów Lacki nie zaplanowano żadnego zadania inwestycyjnego. Obszar gminy obejmują działania realizujące jeden z trzech głównych celów zarządzania ryzykiem powodziowym, tj. cel 3 – poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

- Analizy skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacje zmian.
- Budowa i rozwój lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią.
- Gromadzenie i udostępnianie danych i informacji o szkodach i ryzyku powodziowym w ujednoliconej formie i zakresie na obszarze całego kraju.
- Inicjowanie badań naukowych i analiz eksperckich w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym w warunkach niepewności.
- Inicjowanie programów edukacyjnych dla różnych odbiorców, w tym również dostarczanie materiałów metodycznych i edukacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym.
- Realizacja programów edukacyjno-promocyjnych dla różnych odbiorców w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym.
- Rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń.

10.1.3 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Jako główne zagrożenie klimatu akustycznego w gminie należy wskazać hałas komunikacyjny pochodzący z drogi wojewódzkiej nr 627 oraz drogi wojewódzkiej nr 695.

Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu przeprowadzonym przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w 2020/2021 na drogach wojewódzkich²¹ ruch samochodowy na ww. szlakach jest dość wzmożony, a ponadto poruszają się po nim także pojazdy ciężarowe, których ruch powoduje znacznie większą uciążliwość akustyczną w porównaniu do samochodów osobowych.

Tabela 15. Średni Dobowy Ruch Roczny w GPR 2020/21 dla dróg wojewódzkich (źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021)

numer drogi	opis odcinka		SDRR poj. silnikowe ogółem (poj./dobę)
	długość (km)	nazwa	
DW627	16,400	MAŁKINIA /DW694/ - KOSÓW LACKI /DW695/	2 152
DW627	21,700	KOSÓW LACKI /DW695/ - SOKOŁÓW PODLASKI /DK62/	2 910

²¹ Generalny Pomiar Ruchu 2020/21, GDDKiA: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

DW695	6,900	KOSÓW LACKI /DW627/ - CERANÓW /DK63/	1 423
-------	-------	--------------------------------------	-------

W celu ochrony nowych terenów budowlanych, przed ponadnormatywnym hałasem od DW627 oraz DW695, należy maksymalnie odsunąć nowe budynki od pasa drogowego, a także lokalizować w pierwszym rzędzie zabudowy od strony drogi zabudowę usługową oraz zabudowę mieszkaniową z dopuszczeniem usług. Ograniczający wpływ na rozprzestrzenienie hałasu ma również zieleń izolacyjna w formie pasów zadrzewień i zakrzewień.

Potencjalnym źródłem hałasu na terenie gminy jest również działalność produkcyjna oraz usługowa – istniejące zakłady emitują hałas o zasięgu lokalnym, który dotyczy głównie terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie.

Hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika on z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Zgodnie z *Oceną poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie mazowieckim, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska (Warszawa, czerwiec 2024)* w 2023 r. na terenie województwa mazowieckiego pomiary przeprowadzono w 158 punktach pomiarowych, z czego w 101 punktach stałej sieci monitoringu i w 57 punktach monitoringu badawczego. Na terenie gminy Kosów Lacki nie znajduje się żaden punkt pomiarowy. Zgodnie z analizą wyników pomiarów poziomów PEM dla stałej sieci monitoringu jak również dla monitoringu badawczego nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ w żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik WM_E^{22} nie przekroczył wartości 1. Oznacza to, że na monitorowanych obszarach województwa mazowieckiego poziomy PEM są bardzo niskie. Można wnioskować, że dane są reprezentatywne również dla obszaru gminy Kosów Lacki. Średni poziom natężenia pól elektromagnetycznych na terenie województwa mazowieckiego wyniósł 0,71 V/m.

Sposób zagospodarowania terenów pod liniami elektroenergetycznymi i w ich pobliżu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych tj.:

- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112).

10.1.4 Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego tzw. „niska emisja” oraz emisja komunikacyjna.

Gmina Kosów Lacki nie posiada zbiorowego systemu zaopatrzenia w ciepło, sieci ciepłowniczej. Ogrzewanie budynków oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła, w których wykorzystywane są paliwa stałe. Poziom gazyfikacji gminy wynosi 9,9% (GUS, 2023).

²² WM_E oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola, która liczona jest na podstawie maksymalnej wartości chwilowej (E_{MAX}). Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości WM_E nie przekracza wartości 1.

Emisja komunikacyjna najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg, głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

10.1.5 Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

Sieć kanalizacyjna w gminie Kosów Lacki jest słabo rozwinięta. łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 17,5 km, z sieci korzysta 1 147 mieszkańców, co stanowi 21,5% ludności gminy (GUS, 2023). Pozostali mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków (11 oczyszczalni przydomowych – stan w dniu 31 grudnia 2023 r., GUS) oraz ze zbiorników bezodpływowych, tzw. szamb (481 zbiorników bezodpływowych – stan w dniu 31 grudnia 2023 r., GUS). Do niedawna gmina korzystała z oczyszczalni ścieków Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej Kosów Lacki, która została oddana do eksploatacji w 1996 roku. W 2023 r. oddano do użytku oczyszczalnię ścieków komunalnych przy ul. Parkowej 16 w Kosowie Lackim. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Kosówka położona w zlewni rzeki Bug.

Nieszczelność szamb stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych i prowadzić kontrolę wywozu nieczystości.

Działalność rolnicza zagraża wodom podziemnym i powierzchniowym głównie poprzez niewłaściwe lub nadmierne stosowanie gnojowicy, nawozów organicznych, środków ochrony roślin. Zasięg zagrożenia wynikającego z działalności rolniczej ma charakter wielkopowierzchniowy i jest trudny do opanowania.

10.1.6 Zagrożenia dla jakości gleb

Do procesów niszczących glebę zalicza się głównie:

- wyczerpywanie się składników odżywczych;
- degradacja gleb – obniżenie wartości użytkowej gleb;
- denudacja – zniszczenie profilu glebowego, zmęczenie gleb;
- zanieczyszczenie chemiczne gleb;
- zbyt małe nawożenie organiczne, co prowadzi do utraty próchnicy;
- wyczerpywanie się składników odżywczych, stosowanie zbyt ciężkiego sprzętu uprawowego, co powoduje pogarszanie się struktury gleb.

10.1.7 Zakłady stwarzające ryzyko poważnych awarii

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647) poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem, zaś poważna awaria przemysłowa to poważna awaria w zakładzie.

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska²³ na terenie gminy Kosów Lacki nie występują zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

²³ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>

11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych a określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego przyjętym uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowanie wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ochrona walorów krajobrazowych środowiska – zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa mazowieckiego.

Ustalenia planu ogólnego umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie gminy Kosów Lacki.

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Kosów Lacki. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Kosów Lacki będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

12.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego gminy Kosów Lacki, który dotyczy strefowania obszaru gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi nie może podlegać dokładnej analizie.

Plan ogólny stanowi podstawę prawną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Hałas

Zgodnie z art. 114 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się tereny, dla których obowiązują dopuszczalne poziomy hałasu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112). Na terenie miasta i gminy Kosów Lacki obowiązuje 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – powierzchnia obowiązujących planów miejscowych wynosi ok. 1 179,87 ha, co stanowi ok. 6% powierzchni gminy. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy, projektowanej zabudowy zgodnie z dotychczas obowiązującymi dokumentami planistycznymi oraz tereny planowane do zabudowy zgodnie z wnioskami interesariuszy.

Nie ma podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów objętych ochroną akustyczną z uwagi iż, ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostały zawarte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również będą one musiały być zawarte w miejscowych planach sporządzanych na podstawie ustaleń planu ogólnego. Decyzje WZ również określają warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu oraz jego zabudowy wynikające z przepisów odrębnych, a w szczególności w zakresie m.in. ochrony środowiska i zdrowia ludzi.

W odniesieniu do terenów usługowych oraz terenów produkcyjnych niepodlegających ochronie akustycznej, które mogą powstać w obrębie wyznaczonych stref planistycznych (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC, SG) to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

Należy podkreślić, że przedsięwzięcia zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji

o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

W części z wyznaczonych stref planistycznych dopuszcza się lokalizację odnawialnych źródeł energii, tj.:

- w strefie usługowej (SU) w ramach profilu dodatkowego wskazano teren elektrowni słonecznej;
- w strefie otwartej (SO) w ramach profilu dodatkowego wskazano teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej.

W stosunku do dopuszczonych w planie ogólnym urządzeń fotowoltaicznych należy stwierdzić, że produkcja energii elektrycznej z wykorzystaniem technologii pozyskiwania jej z energii słońca nie powoduje emisji hałasu.

Źródłem hałasu emitowanego z elektrowni wiatrowej do środowiska jest praca rotora i śmigieł wiatraka powodująca oddziaływanie akustyczne do otoczenia. Umieszczenie elektrowni wiatrowej w znacznej odległości od zabudowań mieszkalnych lub budynków o funkcji mieszanej, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 317), powinno zapewnić wystarczającą ochronę akustyczną oraz dotrzymanie dopuszczalnych poziomów hałasu. Zgodnie z *Monografią Komitetu Inżynierii Środowiska vol. 178 – Elektrownie wiatrowe w środowisku człowieka, PAN Lublin 2022* hałas w odległości 500 m od elektrowni wiatrowej wynosi poniżej 40 dB. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 317) lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego.

Pole elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekątnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV Stanisławów – Narew oraz linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV Ostrołęka – Siedlce. Gmina zasilana jest w energię elektryczną z sieci linii średniego napięcia. Dostawcą energii w Kosowie Lackim jest PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących wytworzeniem pól elektromagnetycznych ani narażeniem ludzi na pole elektromagnetyczne, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W profilu funkcjonalnym stref planistycznych dopuszczono m.in. tereny infrastruktury technicznej. Brak jest podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pole magnetyczne ma zdolność przenikania przez większość obiektów, dlatego jego ekranowanie jest utrudnione. Przepisy odrębne wymagają zachowania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, o szerokości w zależności od napięcia, w których zakazuje się m.in. lokalizacji miejsc pobytu, a tym samym ogranicza ekspozycję ludzi na promieniowanie, co zapewnia stałą ochronę mieszkańcom.

Ustalania dotyczące stref ochronnych w postaci pasów technologicznych od napowietrznych linii elektroenergetycznych zawierają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Według informacji zawartych w opracowaniu pt. „*Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych*” autorstwa M. Stryjecki, K. Mielniczuk (GDOŚ, 2011) urządzenia generujące fale elektromagnetyczne (zarówno generator jak i transformator) znajdują się wewnątrz gondoli i są zamknięte w przestrzeni otoczonej metalowym przewodem o właściwościach ekranujących, co w konsekwencji powoduje, że efektywny wpływ elektrowni wiatrowej na kształt klimatu elektromagnetycznego środowiska jest

nieznaczący. Pole generowane przez generator jest polem o częstotliwości 100 Hz, natomiast pole generowane przez transformator – polem o częstotliwości 50 Hz.

W odniesieniu do urządzeń fotowoltaicznych to źródłem promieniowania elektromagnetycznego dla elektrowni słonecznych jest stacja transformatorowa, linie elektroenergetyczne oraz przepływ prądu w przewodniku paneli fotowoltaicznych. Ocenia się, iż natężenie pola elektromagnetycznego od wyżej wymienionych elementów elektrowni fotowoltaicznej poza terenem jej lokalizacji będzie wynosiło mniej niż naturalne promieniowanie elektromagnetyczne i nie przekroczy dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku naturalnym zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się *zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem*. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku (ZZR) lub o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister Rozwoju (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska²⁴ na terenie gminy Kosów Lacki nie występują zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w odniesieniu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zagrożenie powodziowe

W gminie Kosów Lacki zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Bug (lewy dopływ Narwi) oraz jej lewy dopływ – rzeka Kosówka. Rzeka Bug została obwałowana. Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od Bugu znajdują się grunty pomiędzy korytem rzeki a wałem przeciwpowodziowym, natomiast od rzeki Kosówka niezabudowane grunty rolne.

W planie ogólnym gminy Kosów Lacki w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią **w większości wyznaczono strefę otwartą SO. Ustalenie w projekcie planu ogólnego strefy otwartej SO na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, bez dopuszczenia nowych terenów mieszkaniowych, ocenia się jako korzystne rozwiązanie, które nie zagraża bezpieczeństwu ludności i jej mienia.**

Częściowo jednak obszar szczególnego zagrożenia powodzią znajduje się w zasięgu stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (5SJ, 13SJ, 18SJ, 19SJ, 34SJ), stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową (51SZ, 54SZ, 56SZ, 86SZ, 92SZ, 215SZ, 216SZ, 222SZ), stref zieleni i rekreacji (2SN, 24SN, 26SN), stref usługowych (12SU, 13SU, 14SU, 23SU), strefy gospodarczej (5SP) i stref komunikacyjnych (1SK, 3SK). **Strefy planistyczne umożliwiające realizację zabudowy wyznaczone w obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego na obszarze wiejskim gminy wynikają z obecnego zagospodarowania terenu m.in. istniejące gospodarstwa rolne w miejscowościach Telaki i Tosie. Strefy planistyczne na terenie miasta zostały wyznaczone w oparciu o zapisy obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które zawierają szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.**

W miejscowościach Bojary i Rytele Świątkie wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (33SJ) oraz strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (37SZ, 42SZ, 43SZ, 46SZ, 47SZ) w pasie o szerokości 50 m od stopy wału. Zasięg ww. stref wynika z obecnego zagospodarowania tych terenów i istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.

Szczegółowe ustalenia dla stref, w tym zakaz lokalizacji nowej zabudowy zostaną zawarte w sporządzonym dla tego obszaru miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji

²⁴ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>

o warunkach zabudowy. Ponadto ze względu na określony w u.p.z.p. zakres planu ogólnego nie jest możliwe wyznaczenie dodatkowych warunków ograniczenia lokalizacji zabudowy. Określenie linii zabudowy, czy innych warunków takich jak zakaz realizacji kondygnacji podziemnej czy wyniesienie poziomu parteru powyżej lustra wody możliwe jest na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy. **Nie wyznaczono nowych terenów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w pasach o szerokości 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego.**

Strefy sanitarne od cmentarzy

Na terenie gminy Kosów Lacki wyznaczono 2 strefy cmentarzy.

Strefa **1SC** znajduje się w terenie cmentarza rzymskokatolickiego w Kosowie Lackim. **Jest to jedyny otwarty cmentarz w gminie, który znajduje się w gminnej ewidencji zabytków.** Granica strefy 1SC została wyznaczona zgodnie z terenem cmentarza określonym w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Kosów Lacki przyjętym uchwałą Nr XXX/146/2005 Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki z dnia 26 września 2005 r. Dla strefy 1SC wyznaczono gminne standardy urbanistyczne wynikające z ustaleń obowiązującego dla tego terenu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. stref wyznaczono wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego planu miejscowego przyjętego uchwałą Nr XXX/146/2005 z dnia 26 września 2005 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

Strefa **2SC** została wyznaczona w terenie cmentarza żydowskiego w Telakach, również wpisanego do gminnej ewidencji zabytków. Dla terenu strefy 2SC nie obowiązuje plan miejscowy. **Dla strefy 2SC nie ustalono profilu dodatkowego oraz gminnych standardów urbanistycznych ze względu, iż jest to cmentarz nieczynny na którym nie ma zlokalizowanych, żadnych budynków.** Obecnie w terenie znajdują się jedynie pozostałości cmentarza, który został zniszczony podczas II Wojny Światowej.

Dla czynnego cmentarza należy zachować wymagane strefy sanitarne zgodnie §3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315) tj. *odległości od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.*

Z uwagi na praktycznie pełne zwodociągowanie gminy Kosów Lacki (według danych Urzędu Miasta i Gminy w Kosowie Lackim z sieci wodociągowej korzysta około 99% mieszkańców gminy, woda w gminie pobierana jest z trzech studni ujęcia wody w Kosowie Lackim oraz z jednej studni ujęcia wody w miejscowości Chruszczewka) w strefie od 50 do 150 m można bezproblemowo lokalizować nową zabudowę.

W zasięgu 50 m od cmentarza nie ma możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych. Inne elementy zagospodarowania terenu jak ogrody, wiaty, podjazdy, mogą być w tej strefie realizowane. Należy podkreślić, że nieprzekraczalna linia zabudowy stanowi ustalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strefy 18SJ, 20SJ, 8SZ, 9SZ, 14SZ oraz 15SZ, znajdują się w zasięgu maksymalnych możliwych stref sanitarnych 50 m lub 150 m od czynnego cmentarza w Kosowie Lackim (strefa 1SC). Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarza regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Występowanie stref sanitarnych nie wyklucza ustalenia stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, gdyż profil funkcjonalny stref SJ oraz SZ umożliwia wyznaczenie na etapie planu miejscowego terenów bez możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych.

Plan ogólny w strefie **SC nie wyznacza strefy grzebalnej**, a profile podstawowe i dodatkowe umożliwiają lokalizację szeregu innych funkcji uzupełniających. Dlatego na etapie sporządzania miejscowego planu zostanie ustalona linia rozgraniczająca teren cmentarza i od niej wskazana strefa sanitarna w odległość 50 m i 150 m. Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarza regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. **W części graficznej uzasadnienia oraz na załączniku I sporządzonym do prognozy wskazano maksymalne możliwe strefy sanitarne w odległości 50 m i 150 m.**

W planie ogólnym istnieje możliwość wyznaczenia stref dopuszczających zabudowę mieszkaniową, w granicy maksymalnych stref sanitarnych od cmentarza, przy jednoczesnym spełnieniu warunków przepisów odrębnych z zakresu cmentarza i chowania zmarłych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – określony profil funkcjonalny umożliwia lokalizację m.in. terenów usług lub zieleni.

12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony fauny jest korzystne.

Analiza wyznaczonych stref planistycznych względem lokalizacji przedmiotów ochrony **obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 oraz obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001** (lokalizacja przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 względem wyznaczonych stref planistycznych została przedstawiona w części graficznej prognozy – Załącznik II) wykazała:

- I. Wyznaczone strefy planistyczne SJ, SZ, SU, SR obejmują istniejące zabudowania oraz tereny wolne od zabudowy w Boreczku, Borku, Rytelach Świątkich, Bojarach, Safiejówce, Puterkach, Jakubikach, Sołdanach, Wólce Dolnej, Wólce Okrąglik. Nowe tereny inwestycyjne dopuszczono na pojedynczych działkach bezpośrednio przy/pośród istniejącej zabudowy, nie dopuszczono nowej zabudowy poza istniejącymi osiedlami wiejskimi. W granicach wyznaczonych stref pod zainwestowanie znajdują się jedynie stanowiska i siedliska bociana białego *Ciconia ciconia*, a ponadto tereny te objęte są działaniami ochronnymi polegającymi na czynnej ochronie lęgów i gniazd bociana. Z uwagi na preferencje siedliskowe bocianów białych, które budują gniazda niemal wyłącznie w obrębie osiedli ludzkich, na obiektach górujących nad najbliższą okolicą (budynki, drzewa, kominy i słupy energetyczne) wyznaczone strefy planistyczne nie kolidują z ich czynną ochroną.
- II. Pozostałe tereny zostały objęte zostały strefą otwartą 1SO, 2SO, gdzie projekt planu w profilu podstawowym ustala *teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej*. Dla powyższych stref nie wskazano profilu dodatkowego ani gminnych standardów urbanistycznych.

Na etapie sporządzania dokumentu jakim jest plan ogólny nie ma podstaw do prognozowania negatywnego wpływu na gatunki oraz siedliska przyrodnicze, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000. Wyznaczenie strefy otwartej, bez dopuszczania nowych terenów inwestycyjnych, w obrębie występowania chronionych gatunków oraz siedlisk przyrodniczych uznaje się za rozwiązanie korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.)

Wyznaczone w granicach **Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego** strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ, strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową SZ, strefy usługowe SU oraz strefy produkcji rolniczej SR obejmują istniejące zabudowania oraz pojedyncze działki wolne od zabudowy zlokalizowane bezpośrednio przy terenach zainwestowanych oraz wzdłuż istniejących dróg. Projekt planu ogólnego dąży do koncentracji a nie rozpraszania zabudowy w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, co uznaje się za korzystne rozwiązanie z punktu zachowania jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych.

Pozytywnie ocenia się również objęcie w całości strefą otwartą **rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”**, co jest korzystne z punktu ochrony znajdującego się w jego granicach zwydmienia śródłąkowego, stanowiącego wartościowy obiekt geobotaniczny z rzadkimi zbiorowiskami roślinnymi. Dla strefy 1SO w profilu podstawowym ustalono *teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej*. W strefie otwartej 1SO, w której zlokalizowany jest rezerwat, nie ustalono żadnego profilu dodatkowego.

W granicach **użytków ekologicznych** wyznaczono wyłącznie strefy otwarte bez określonego profilu dodatkowego.

Istotne jest, że urządzenia OZE (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej) dopuszczono jedynie w strefach otwartych 6SO, 7SO, 8SO – 12SO oraz 16SO, poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, rezerwatem przyrody, użytkami ekologicznymi.

Zarówno dla fauny jak i dla flory największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt planu ogólnego zasadniczo nie skutkuje przeznaczeniem gruntów leśnych Skarbu Państwa pod inną strefę niż strefa otwarta. Pojedyncze przypadki dotyczą stref górnictwa SG, którymi objęto udokumentowane złoża kopalin, przy czym w profilu dodatkowym stref SG dopuszczono tereny lasu.

Przez obszar gminy Kosów Lacki przebiega korytarz ekologiczny Dolina dolnego Bugu (GKPN-4). Projekt planu ogólnego utrzymuje tereny inwestycyjne w obrębie korytarza ekologicznego zgodnie z obowiązującymi dokumentami planistycznymi. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych (zasięg stref planistycznych, gdzie dopuszcza się tereny budowlane) jest niewielki i dotyczy pojedynczych działek przy istniejącej zabudowie bądź terenów już przeznaczonych pod zabudowę. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na drożność korytarza ekologicznego Dolina dolnego Bugu, ponieważ w jego obrębie przeważają tereny objęte w planie ogólnym strefą otwartą nad terenami przeznaczonymi pod zabudowę.

12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych bądź poprowadzeniem nowych ciągów komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu o istniejącą zabudowę oraz obowiązujące dokumenty planistyczne, gdzie powstanie nowej zabudowy zostało już przesądzone. Dodatkowo uwzględniono wnioski złożone w procedurze planistycznej.

Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleni urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy a nie do jej rozpraszania. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym, co zostało opisane w rozdziale 12.2 *Wpływ na zwierzęta i rośliny*.

12.4 Oddziaływanie na wodę

Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa Prawo wodne, która mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Kosowie Lackim, z sieci wodociągowej korzysta około 99% mieszkańców gminy. Woda w gminie pobierana jest z trzech studni ujęcia wody w Kosowie Lackim oraz z jednej studni ujęcia wody w miejscowości Chruszczewka. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie jest znacznie krótsza niż sieci wodociągowej i wynosi 17,5 km. Do kanalizacji podłączone są jedynie gospodarstwa domowe w mieście. Gospodarstwa bez dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych, z których nieczystości wywożone są do oczyszczalni ścieków. Do niedawna gmina korzystała z oczyszczalni ścieków Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej Kosów Lacki, która została oddana do eksploatacji w 1996 roku. W 2023 r. oddano do użytku oczyszczalnię ścieków komunalnych przy ul. Parkowej 16 w Kosowie Lackim. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Kosówka położona w zlewni rzeki Bug.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego lub decyzji WZ zgodnych z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przy rozbudowie sieci kanalizacji i zachowaniu szczelności zbiorników na nieczystości ciekłe nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych jak i powierzchniowych.

Brak jest merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne (w tym JCWP, JCWPd oraz ich cele środowiskowe), wynikających z ustaleń planu ogólnego.

12.5 Oddziaływanie na powietrze

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło.

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Głównymi źródłami ciepła są gaz, kotły opalane drewnem i węglem oraz odnawialne źródła energii. Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych w znacznej mierze z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej) w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SU, SO. Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych.

12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Przekształcenia związane z budową nowych obiektów

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków. Zasięg oddziaływania jest nieznaczny (ogranicza się do działki budowlanej), o charakterze bezpośrednim, długoterminowym i stałym. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych.

Eksploatacja kopalin

Na terenie gminy Kosów Lacki udokumentowano 40 złóż kruszyw naturalnych, z czego eksploatowanych jest 19 (Grzymały dz.320, Grzymały I, Grzymały III, Grzymały VI, Grzymały VII, Grzymały VIII, Kutyski VI, Kutyski VII, Nowa Maliszewa, Nowa Maliszewa I, Stara Maliszewa I, Stara Maliszewa II, Telaki IX, Telaki X, Telaki XI, Tosie III, Tosie VII, Trzciniec Duży, Wyszomierz I).

Dla terenów udokumentowanych złóż plan ogólny ustala strefę górnictwa oznaczoną symbolem SG w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania. Strefy SG zostały wyznaczone na terenach istniejących złóż kopalin oraz przeznaczonych pod teren eksploatacji złóż w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy.

Plan ogólny wyznacza dla stref górniczych profil podstawowy i dodatkowy zgodnie z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.). W strefach tych gminne standardy urbanistyczne ustalone są zgodnie z polityką przestrzenną gminy.

Określenie uwarunkowań zagospodarowania ww. stref oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy oraz wyznaczenie pasów ochronnych dla stref sąsiednich nastąpi na etapie sporządzenia dla tych stref miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto należy zauważyć, że ustalenia dla stref górnictwa wynikają z określonego w u.p.z. p. zakresu ustaleń planu ogólnego.

Nie jest możliwe wprowadzenie do ustaleń planu ogólnego:

1. uwarunkowań zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczeń w jego użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy w obszarze górniczym, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalin;
2. pasów ochronnych dla stref sąsiednich, nie objętych eksploatacją kruszyw;
3. określenia rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kruszyw;

z uwagi na określony zakres planu ogólnego w u.p.z.p.

Eksploatacja złóż metodą odkrywkową wiąże się z przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu i struktury gruntu. Znaczna część gleb ulega całkowitej degradacji w wyniku eksploatacji złoża oraz składowania nadkładu. Po zakończonej eksploatacji tereny eksploatacji zostaną zrehabilitowane w oparciu o ustalone w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzania rekultywacji.

Opisane wyżej oddziaływania są niezależne od ustaleń planu ogólnego.

12.7 Oddziaływanie na krajobraz

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarza ekologicznego, znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne, a także w oparciu o rekomendacje i wnioski zawarte w Audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego.

Nie przewiduję się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokim walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi.

W wyniku powstania nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w obszarach zabudowanych i ich sąsiedztwie krajobraz będzie ulegał stopniowemu przekształcaniu. Istotne jest ustalenie w strefach planistycznych (poza strefami 2SC, 1SO-5SO, 13SO-15SO, SK) minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, którego zachowanie pozwoli na estetyczne kształtowanie krajobrazu.

Projekt planu ogólnego uwzględnia rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego poprzez:

- wyznaczenie stref otwartych znajdujących się w obszarze parku krajobrazowego, obszarze rezerwatu przyrody, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz najcenniejsze, najbardziej produktywnie elementy rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strefach tych nie wyznaczono profilu dodatkowego lub jako profil dodatkowy ustalono możliwość realizacji wyłącznie terenu zieleni urządzonej;
- wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układy ruralistyczne, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- wyznaczenie stref planistycznych, w których zlokalizowane są obiekty zabytkowe, zgodnie z ich obecnym sposobem zagospodarowania, co umożliwi na etapie sporządzania miejscowych planów bądź decyzji o warunkach zabudowy ochronę ich wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych;
- określenie gminnych standardów urbanistycznych, które umożliwią realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem swobodnego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

12.8 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie

nowych obiektów budowlanych. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Może nastąpić niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu należy dążyć do wprowadzania działań prowadzących do zapobiegania niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Istotna jest również adaptacja do zmian klimatu.

W odniesieniu do łagodzenia zmian klimatu, w zakresie możliwości dokumentu jakim jest plan ogólny, istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SU, SO dopuszczono tereny związane z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej).

Ponadto za istotne z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu należy uznać ustalenie w projekcie planu w znacznej mierze strefy otwartej na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Złóża

Racjonalną gospodarkę złożami kopalin jako jednym ze składników zasobów środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zapewnia uwzględnianie obszarów ich występowania oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji w planie ogólnym gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 72 ust. 1 pkt 2).

Dla terenów udokumentowanych złóż plan ogólny ustala strefę górnictwa oznaczoną symbolem SG w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania. Strefy SG zostały wyznaczone na terenach istniejących złóż kopalin oraz przeznaczonych pod teren eksploatacji złóż w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy.

Ustalenie w planie ogólnym stref górnictwa (SG) zapewnia możliwość eksploatacji udokumentowanych złóż, natomiast nie wpływa na zmianę zagospodarowania i użytkowania terenu, ani nie warunkuje czy eksploatacja nieeksploatowanych bądź nieudokumentowanych złóż będzie miała miejsce w przyszłości.

Gleby klas chronionych

W projekcie planu ogólnego wyznaczone strefy planistyczne, w obrębie których dopuszczone są tereny inwestycyjne, po części swoim zasięgiem obejmują gleby klasy I, III.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Gleby wyższych klas bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, wymagające ww. zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Grunty leśne

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Dla zabytków objętych formami ochrony **wyznaczono** strefy planistyczne **umożliwiające ochronę substancji zabytku**, jego formy, otoczenia oraz kompozycji. Ochronę zabytków ujętych w rejestrze zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków, gminnej ewidencji zabytków uwzględniono poprzez określenie profili funkcjonalnych umożliwiających zachowanie funkcji tych obiektów, natomiast określone **gminne standardy urbanistyczne uwzględniają** dotychczasowe ustalenia dokumentów planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem ich formy, zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i kompozycji przestrzennych w otoczeniu zabytków.

Dla obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa mazowieckiego określono strefy planistyczne zgodne z obecnym sposobem zagospodarowania. Ponadto w strefach w których zlokalizowane są obiekty ujęte w rejestrze zabytków nie wprowadzono stref umożliwiających realizację elektrowni wiatrowych, elektrowni słonecznych ani obiektów, które mogłyby stanowić dominanty wysokościowe lub przestrzenne. Gminne standardy urbanistyczne dostosowano do stanu istniejącego.

Określone strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne zostały dostosowane do walorów obiektów zabytkowych oraz umożliwiają na późniejszym etapie wprowadzenie rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu.

Ograniczenia w zagospodarowaniu związane z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków, zabytkami archeologicznymi oraz obiektami kultury współczesnej zostały wskazane w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami natomiast zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków będą ustalone na etapie miejscowych planów. Nie jest możliwe wprowadzenie do ustaleń planu ogólnego zasad działalności inwestycyjnej oraz wyznaczenie stref konserwatorskich z uwagi na określony zakres planu ogólnego w u.p.z.p.

W gminie **nie ma obiektów**, które mogłyby być zaliczone do dóbr kultury współczesnej.

Ustalenia planu ogólnego **umożliwiają dalszą ochronę zabytków w gminie.**

Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że ustalenia projektu planu ogólnego służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na obszarze gminy Kosów Lacki występują obiekty i obszary cenne przyrodniczo, podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – obszary Natura 2000, park krajobrazowy, rezerwat przyrody, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

Ze względu na kierunkowy i ogólny charakter projektu planu ogólnego i brak wskazania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary oraz obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na obszary Natura 2000. Co więcej, realizacja jakichkolwiek działań w granicach obszarów chronionych wymaga uwzględnienia zakazów określonych w przepisach odrębnych, jak również uzgodnienia z właściwym organem.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań

przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie form ochrony przyrody.

Analiza wyznaczonych stref planistycznych względem lokalizacji przedmiotów ochrony **obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 oraz obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001** (lokalizacja przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 względem wyznaczonych stref planistycznych została przedstawiona w części graficznej prognozy – Załącznik II) wykazała:

- I. Wyznaczone strefy planistyczne SJ, SZ, SU, SR obejmują istniejące zabudowania oraz tereny wolne od zabudowy w Boreczku, Borku, Rytelach Święckich, Bojarach, Safiejówce, Puterkach, Jakubikach, Sołdanach, Wólce Dolnej, Wólce Okrąglik. Nowe tereny inwestycyjne dopuszczono na pojedynczych działkach bezpośrednio przy/pośród istniejącej zabudowy, nie dopuszczono nowej zabudowy poza istniejącymi osiedlami wiejskimi. W granicach wyznaczonych stref pod zainwestowanie znajdują się jedynie stanowiska i siedliska bociana białego *Ciconia ciconia*, a ponadto tereny te objęte są działaniami ochronnymi polegającymi na czynnej ochronie lęgów i gniazd bociana. Z uwagi na preferencje siedliskowe bocianów białych, które budują gniazda niemal wyłącznie w obrębie osiedli ludzkich, na obiektach górujących nad najbliższą okolicą (budynki, drzewa, kominy i słupy energetyczne) wyznaczone strefy planistyczne nie kolidują z ich czynną ochroną.
- II. Pozostałe tereny zostały objęte zostały strefą otwartą 1SO, 2SO, gdzie projekt planu w profilu podstawowym ustala *teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej*. Dla powyższych stref nie wskazano profilu dodatkowego ani gminnych standardów urbanistycznych.

Na etapie sporządzania dokumentu jakim jest plan ogólny nie ma podstaw do prognozowania negatywnego wpływu na gatunki oraz siedliska przyrodnicze, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000. Wyznaczenie strefy otwartej, bez dopuszczania nowych terenów inwestycyjnych, w obrębie występowania chronionych gatunków oraz siedlisk przyrodniczych uznaje się za rozwiązanie korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.)

Wyznaczone w granicach **Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego** strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ, strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową SZ, strefy usługowe SU oraz strefy produkcji rolniczej SR obejmują istniejące zabudowania oraz pojedyncze działki wolne od zabudowy zlokalizowane bezpośrednio przy terenach zainwestowanych oraz wzdłuż istniejących dróg. Projekt planu ogólnego dąży do koncentracji a nie rozpraszania zabudowy w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, co uznaje się za korzystne rozwiązanie z punktu zachowania jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych.

Pozytywnie ocenia się również objęcie w całości strefą otwartą **rezerwatu przyrody „Bojarski Grąd”**, co jest korzystne z punktu ochrony znajdującego się w jego granicach zwymienia śródłąkowego, stanowiącego wartościowy obiekt geobotaniczny z rzadkimi zbiorowiskami roślinnymi. Dla strefy 1SO w profilu podstawowym ustalono *teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej*. W strefie otwartej 1SO, w której zlokalizowany jest rezerwat, nie ustalono żadnego profilu dodatkowego.

W granicach **użytków ekologicznych** wyznaczono wyłącznie strefy otwarte bez określonego profilu dodatkowego.

Pomniki przyrody znajdują się w strefach otwartych SO oraz strefie zieleni i rekreacji SN. Wynika to z obecnego stanu zagospodarowania terenów, na których się znajdują. Ochrona pomników przyrody jest możliwa na podstawie przepisów odrębnych we wszystkich strefach planistycznych.

Wyznaczenie innych stref niż otwarta w formach ochrony przyrody wynika w pierwszej kolejności z obecnego stanu zagospodarowania oraz zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przyjętej polityki przestrzennej określonej w dokumentach strategicznych gminy jak obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kosów Lacki przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych m.in. ograniczeń wynikających z planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów Natura 2000.

Zapisy planu ogólnego uwzględniają uwarunkowania wynikające z położenia części gminy w formach ochrony przyrody i nie kolidują z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody oraz nakazami i zakazami określonymi dla poszczególnych form ochrony przyrody.

Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obiektów i obszarów cennych przyrodniczo, podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego przeprowadzona w rozdziale 12 *Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko* wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- Ustalenie w znacznej mierze strefy otwartej (SO) na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, bez dopuszczenia nowych terenów mieszkaniowych.
- Ustalenie strefy otwartej (SO) w granicach obszarów Natura 2000, parku krajobrazowego, rezerwatu przyrody oraz użytków ekologicznych. Wyznaczone strefy planistyczne SJ, SZ, SU, SR w granicach obszarów Natura 2000 oraz parku krajobrazowego obejmują istniejące zabudowania w poszczególnych wsiach oraz tereny wolne od zabudowy, przy czym nowe tereny inwestycyjne dopuszczono na pojedynczych działkach bezpośrednio przy/pośród istniejącej zabudowy, nie dopuszczono nowej zabudowy poza istniejącymi osiedlami wiejskimi.
- Objęcie strefami górnictwa (SG) udokumentowanych złóż kopalin, terenów górniczych oraz obszarów górniczych, a także terenów przeznaczonych pod teren eksploatacji złóż w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy.
- Dopuszczenie odnawialnych źródeł energii (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej) jedynie w strefach otwartych 6SO, 7SO, 8SO – 12SO oraz 16SO, poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, rezerwatem przyrody, użytkami ekologicznymi.
- Określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (poza strefami 2SC, 15O-5SO, 13SO-15SO, SK);
- Uwzględnienie wniosków i rekomendacji zwartych w Audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego;
- Uwzględnienie maksymalnych możliwych stref sanitarnych (50 m i 150 m) od czynnego cmentarza w Kosowie Lackim (strefa 1SC).

13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Analiza wpływu ustaleń planu ogólnego na obszary Natura 2000 zawarta w rozdziale 12.2 *Wpływ na zwierzęta i rośliny* oraz 12.11 *Oddziaływanie na obszary Natura 2000* i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody wykazała, że wyznaczając strefy planistyczne w projekcie planu ogólnego wzięto pod uwagę lokalizację siedlisk i stanowisk chronionych gatunków zwierząt, siedlisk przyrodniczych oraz działań ochronnych.

Oceniono, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obszarów Natura 2000, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Niemniej jednak realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.).

14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostały w projekcie planu ogólnego rozwiązane w sposób prawidłowy. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w tym uwarunkowań środowiskowych gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków interesariuszy. Projekt planu ogólnego uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

15 Załączniki

Załącznik I – Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Kosów Lacki – rysunek. Skala 1 : 25 000. Uwarunkowania środowiskowe.

Załącznik II – Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Kosów Lacki – rysunek. Skala 1 : 25 000. Przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz działania ochronne wynikające z planów zadań ochronnych.

16 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1290);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 567);

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 757);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 733);
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 576 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz.U. z 2011 r. Nr 75, poz. 405);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r., poz. 2739);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

17 Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano na podstawie m.in. następujących materiałów:

1. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań;
2. Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024;

3. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2023 r., PIG-PIB, 2024;
4. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kosów Lacki (Załącznik do uchwały Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki Nr XXXII/221/2018 z dnia 4 czerwca 2018 r.);
5. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie mazowieckim, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska, czerwiec 2024;
6. Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2024. GIOŚ Warszawa, 2025;
7. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sokołów na lata 2016 – 2025 – Program ochrony przyrody, RDLP w Warszawie – Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie.

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 415 Małkinia Górna, 453 Sadowne, 454 Kosów Lacki;
2. Mapa Hydrogeologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 415 Małkinia Górna, 453 Sadowne, 454 Kosów Lacki;
3. Mapa Geośrodowiskowa Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 415 Małkinia Górna, 453 Sadowne, 454 Kosów Lacki;
4. ISOK – Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego;
5. Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10 000 (MPHP10k) wraz z warstwami cieków oraz jezior niewyróżnionych, KZGW Warszawa;
6. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Sokołów – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
7. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;
8. Dane przestrzenne Przeglądowej mapy geologiczno-inżynierskiej Polski w skali 1:300 000, arkusz Warszawa, PIG-PIB;
9. Dane przestrzenne dotyczące poszczególnych form ochrony przyrody, GDOŚ;
10. Dane przestrzenne IIaPGW, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
11. Mapa glebowo-rolnicza powiatu sokołowskiego w skali 1:25 000, układ PL-1992, aktualność 2004 r., format SHP, WODGiK;
12. Numeryczny Model Terenu (NMT), GUGiK;
13. Zbiór danych bazy danych EGİB, Starostwo Powiatowe w Sokołowie Podlaskim;
14. Warstwy tematyczne CBDG:
 - Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
 - Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
 - Surowce – złoża kopalin,
 - Surowce – obszary górnicze,
 - Surowce – tereny górnicze,
 - Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Solon i inni, 2018).

Witryny internetowe:

1. <https://kosowlacki.pl/> – Oficjalna strona internetowa Miasta i Gminy Kosów Lacki
2. <https://kosowlacki.e-mapa.net/> – System Informacji Przestrzennej Miasta i Gminy Kosów Lacki

3. stat.gov.pl – Bank Danych Lokalnych, GUS
4. www.gios.gov.pl – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska
5. crfop.gdos.gov.pl – centralny rejestr form ochrony przyrody

18 Oświadczenie autora prognozy

Warszawa, dnia 21 lipca 2025 r.

O Ś W I A D C Z E N I E A U T O R A P R O G N O Z Y

Zgodnie z art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

o ś w i a d c z a m

że jako autor *Prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Kosów Lacki* spełniam warunki określone przez wyżej przywołany artykuł, tj.:

- ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi;
- posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko;
- byłam co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Agata Graelak